SPRAWOZDANIE SPECJALNE 24/2026 **PL**

Finansowanie unijne na rzecz innowacji i konkurencyjności

W programie „Horyzont 2020” w ramach priorytetu „wiodąca pozycja w przemyśle” położono niewielki nacisk na działania zbliżone do rynku

CURIA RATIONUM
EUROPEJSKI TRYBUNAŁ OBRACHUNKOWY

Spis treści

Punkty

01-20 | Najważniejsze informacje o kontroli

01-10 | Dlaczego Trybunał skontrolował ten obszar?

11-20 | Co ustalił i zaleca Trybunał?

21-112 | Omówienie uwag Trybunału

21-40 | Finansowanie nie zawsze było przeznaczane na projekty o największym potencjale wypracowania innowacji i zwiększenia skali działalności

23-24 | Przeprowadzona przez Komisję analiza potrzeb podmiotów wprowadzających innowacje, w tym MŚP, nie zapewniła wystarczających informacji do opracowania programów prac

25-29 | Finansowanie w ramach priorytetu „wiodąca pozycja w przemyśle” tylko częściowo posłużyło do wsparcia zbliżonych do rynku działań innowacyjnych realizowanych przez podmioty nastawione na zysk

30-34 | Ukierunkowanie wsparcia na innowacje na niskim poziomie gotowości nie sprzyjało wprowadzaniu innowacji na rynek ani zwiększaniu skali działalności

35-38 | Kryterium dotyczące oddziaływania nie było konsekwentnie wykorzystywane do wyboru tych projektów, które miałyby potencjał pod kątem wyników ekonomicznych i zwiększenia skali działalności

39-40 | MŚP rzadko pełniły wiodącą rolę w projektach opartych na współpracy, a kryteria kwalifikowalności nie zostały opracowane tak, by promować zdolności innowacyjne

41-94 | W ramach programu „Horyzont 2020” wprowadzono specjalne instrumenty wspierające wprowadzanie nowych technologii na rynek, ale zostały one wykorzystane w niewielkim zakresie

43-49 | Nadal nie jest pewne, na ile skutecznie instrumenty finansowania zarządzane przez grupę EBI przyczyniły się do poprawy wyników w zakresie innowacji i komercjalizacji

50-54 | Instrument na rzecz MŚP zapewnił skuteczne wsparcie w zakresie transferu technologii, jednak przyniósł jedynie niewielkie rezultaty pod względem wprowadzenia tych technologii na rynek

55-57 | Inicjatywy i narzędzia Komisji na rzecz transferu wiedzy nie były powszechnie znane, a ich oddziaływanie okazało się ograniczone

58-60 | Skuteczność nowych narzędzi wprowadzonych w programie „Horyzont Europa" nie została jeszcze wykazana

61-62 | Ramy monitorowania programu „Horyzont 2020" nie dały możliwości skutecznego prześledzenia, jak zmieniały się wyniki ekonomiczne uczestników i ich zdolności innowacyjne

63-73 | Cele i wskaźniki programu nie zostały opracowane z myślą o wynikach gospodarczych i zdolnościach innowacyjnych wypracowanych przez uczestników ani nie służyły do pomiaru tych wyników i zdolności

74-94 | Monitorowanie prowadzone przez Komisję nie jest ani ukierunkowane na dany podmiot, ani długoterminowe

95-112 | W ramach oceny *ex post* programu „Horyzont 2020" nie oceniono wkładu programu w poprawę wyników ekonomicznych ani zdolności innowacyjnych uczestników

98-105 | W rozporządzeniu w sprawie programu „Horyzont 2020" nie nałożono wymogu oceny oddziaływania wsparcia na uczestników

106-112 | Przyjęte założenia i problemy metodyczne w ocenach *ex post* przeprowadzonych przez Komisję mogły doprowadzić do uzyskania nadmiernie pozytywnych wyników

Załączniki

Załącznik I – O kontroli

Załącznik II – Próba projektów objętych niniejszą kontrolą

Załącznik III – Kryteria kwalifikowalności w zakresie innowacji i cyfryzacji w ramach instrumentu do celów gwarancji dla MŚP

Załącznik IV – Porównanie programu „Horyzont 2020" z programem „Horyzont Europa"

Załącznik V – Ankieta przeprowadzona przez Trybunał wśród uczestników programu „Horyzont 2020"

Skróty i akronimy

Glosariusz

Odpowiedzi Komisji

Kalendarium

Zespół kontrolny

01

Najważniejsze informacje o kontroli

Dlaczego Trybunał skontrolował ten obszar?

01 Zdolności innowacyjne i wyniki ekonomiczne są ze sobą ściśle powiązane: innowacje napędzają wzrost gospodarczy, gdyż prowadzą do większej wydajności, zdobywania nowych rynków i poprawy konkurencyjności, natomiast potencjał gospodarczy pobudza inwestycje i popyt niezbędne do wprowadzania dalszych innowacji. W ten sposób powstaje pozytywne sprzężenie zwrotne, które gwarantuje trwały dobrobyt. Zdolność przedsiębiorstwa do wprowadzania innowacji („zdolności innowacyjne”) pozwala mu zwiększyć produktywność, tworzyć miejsca pracy o wysokiej wartości dodanej oraz zwiększyć globalną konkurencyjność – jest zatem istotnym czynnikiem stymulującym długoterminowy rozwój.

02 Program „Horyzont 2020” to najważniejszy unijny program w zakresie badań naukowych i innowacji na okres programowania 2014–2020. Jego zasadniczym celem było przyczynienie się do budowania w całej UE społeczeństwa i gospodarki opartych na wiedzy i innowacjach dzięki pozyskaniu dodatkowych środków inwestycyjnych na badania i innowacje (B+I) oraz wsparciu na rzecz realizacji unijnych celów w zakresie badań i innowacji[1].

03 W rozporządzeniu (UE) nr 1291/2013 („rozporządzenie w sprawie programu »Horyzont 2020«”) określono trzy priorytety programu: „doskonała baza naukowa”, „wyzwania społeczne” oraz „wiodąca pozycja w przemyśle”. Celem tego ostatniego priorytetu było lepsze wykorzystanie potencjału przemysłowego Europy poprzez badania, innowacje i rozwój technologiczny w różnych sektorach.

---

[1] Art. 1 rozporządzenia (UE) nr 1291/2013.

04 Całkowity budżet programu „Horyzont 2020” wyniósł 79 mld euro (w tym 77 mld euro finansowania podstawowego oraz dodatkowe środki na badania jądrowe w ramach programu Euratom[2]), co oznacza, że na program ten przeznaczono 54% środków z działu wieloletnich ram finansowych (WRF) „Konkurencyjność na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia”. Do priorytetu „wiodąca pozycja w przemyśle” przypisano budżet w wysokości około 17 mld euro (czyli 22% całkowitego budżetu programu „Horyzont 2020”). Priorytet ten realizowano za pomocą trzech celów szczegółowych, przy czym niemal 80% środków budżetowych przydzielonych na ten priorytet ukierunkowano na realizację jednego z tych celów dotyczącego osiągnięcia wiodącej pozycji w zakresie sześciu technologii prorozwojowych i przemysłowych. W tym właśnie obszarze największe było prawdopodobieństwo uzyskania finansowania na zbliżone do rynku badania i działania innowacyjne (***rys. 1***).

[2] Rozporządzenie (UE) nr 1291/2013 i rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1314/2013.

Rys. 1 | Cele szczegółowe w ramach priorytetu „wiodąca pozycja w przemyśle”

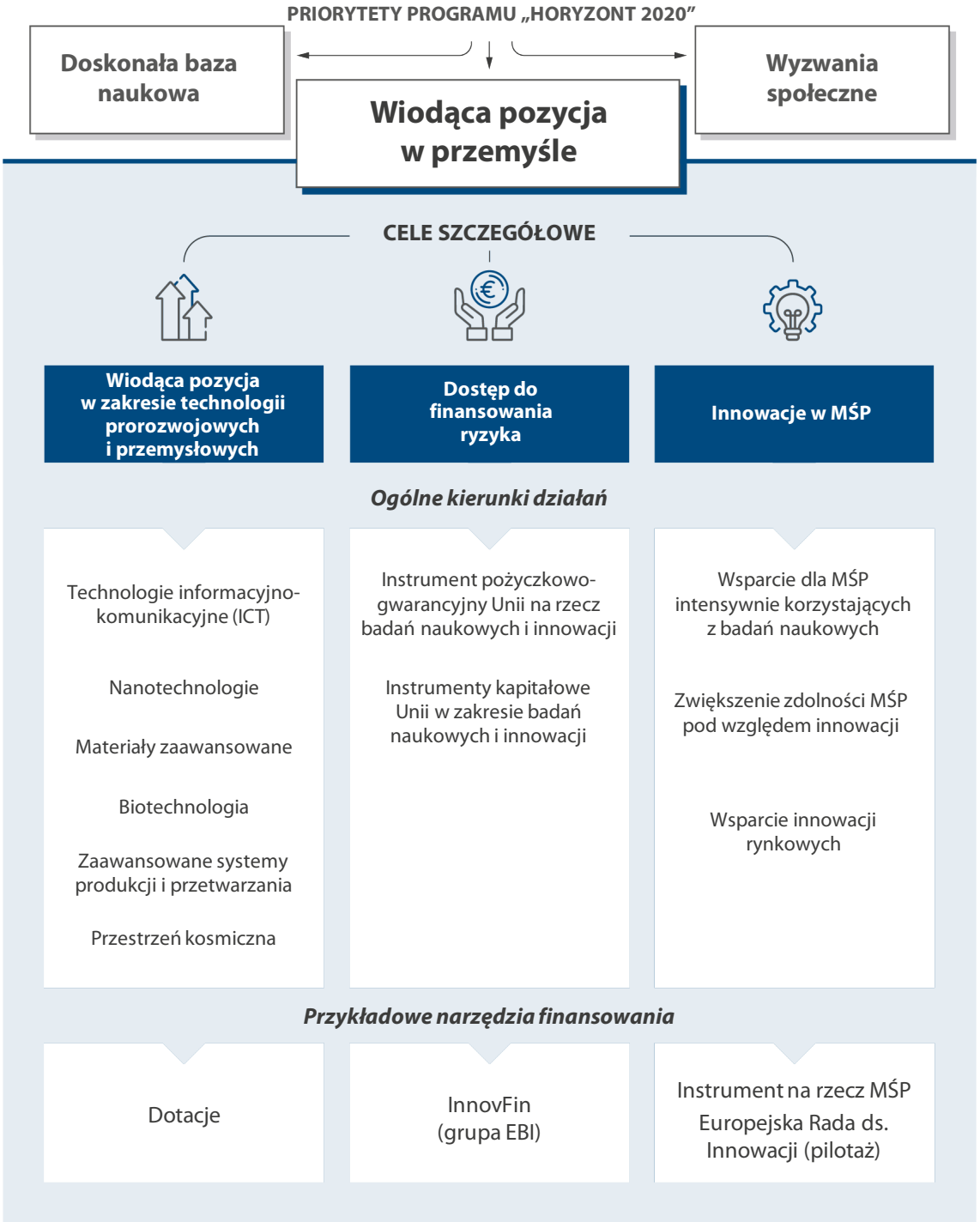

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie rozporządzenia w sprawie programu „Horyzont 2020”.

05 Z raportu Draghiego na temat przyszłości europejskiej konkurencyjności wynika, że badania naukowe i innowacje odgrywają kluczową rolę w strategii UE na rzecz konkurencyjności, wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. W raporcie podkreślono potrzebę umocnienia wiodącej pozycji Europy w dziedzinie technologii, poprawy warunków prywatnych inwestycji w B+I oraz skuteczniejszego rozpowszechniania i eksponowania wyników badań w całej gospodarce. Za jedno z najważniejszych wyzwań wskazano zmniejszenie luki innowacyjnej w stosunku do Stanów Zjednoczonych i Chin, zwłaszcza w dziedzinie zaawansowanych technologii.

06 W odpowiedzi na wnioski zawarte w raporcie Komisja zaproponowała – w ramach wniosków legislacyjnych dotyczących wieloletnich ram finansowych na lata 2028–2034 – utworzenie Europejskiego Funduszu Konkurencyjności (EFK) oraz wdrożenie – w ścisłym powiązaniu z tym funduszem, ale niezależnie od niego – kolejnej edycji odrębnego programu „Horyzont Europa".

07 EFK ma – wraz z programem „Horyzont Europa" – „zapewniać zdolność inwestycyjną na potrzeby zwiększenia europejskiej konkurencyjności w obszarze technologii i sektorach strategicznych o kluczowym znaczeniu dla konkurencyjności UE, począwszy od badań opartych na współpracy po zwiększanie skali, innowacje, wdrażanie i produkcję w przemyśle i infrastrukturze, w tym umiejętności, oraz wspierając projekty i przedsiębiorstwa, w tym MŚP, przedsiębiorstwa typu start-up, większe przedsiębiorstwa, uniwersytety i jednostki badawcze, a jednocześnie pełniąc rolę dźwigni finansowej wykorzystującej instrumenty budżetowe w celu przyciągnięcia inwestycji prywatnych, instytucjonalnych i krajowych"[3]. Łącznie dla EFK i programu „Horyzont Europa" zaplanowano budżet w wysokości około 409 mld euro (362 mld euro w cenach z 2025 r.). Kwota ta stanowi około 21% łącznego proponowanego budżetu WRF na lata 2028–2034 wynoszącego 1 984 mld euro (1 763 mld euro w cenach z 2025 r.). Ścisłe powiązanie komponentu programu „Horyzont Europa" dotyczącego konkurencyjności z EFK ma ponadto – zgodnie z zamysłem Komisji – zapewnić sprawniejsze przechodzenie od etapu badań naukowych do etapu innowacji, a także rozwijanie przedsiębiorstw typu start-up i zwiększanie skali działalności przedsiębiorstw.

[3] COM(2025) 555.

08 W okresie 2014–2020 głównym celem priorytetu „wiodąca pozycja w przemyśle” w ramach programu „Horyzont 2020” było finansowanie działań w zakresie badań naukowych i innowacji, które pomagały przedsiębiorstwom, a w szczególności MŚP (małym i średnim przedsiębiorstwom), wzmocnić potencjał innowacyjny i zwiększyć możliwości rozwoju. Istotne znaczenie ma zatem ocena skuteczności działań w ramach tego priorytetu i sprawdzenie, jak przełożyły się one na wsparcie europejskich przedsiębiorstw we wprowadzaniu na rynek innowacyjnych produktów i usług. Wyciągnięte wnioski będą mogły być pomocne przy wdrażaniu EFK i tych elementów programu „Horyzont Europa” na lata 2028–2034, które dotyczą tego priorytetu.

09 W pierwszym kwartale 2026 r. Trybunał wydał opinię w sprawie wniosku legislacyjnego Komisji dotyczącego EFK oraz opinię w sprawie wniosku legislacyjnego dotyczącego programu „Horyzont Europa”, a także opublikował opinię w sprawie wniosku legislacyjnego dotyczącego wdrożenia horyzontalnych ram wykonania (opinia 01/2026, opinia 02/2026 i opinia 10/2026). W stosownych przypadkach Trybunał przywołuje te opinie w niniejszym sprawozdaniu.

10 Więcej informacji na temat skontrolowanego zagadnienia, zakresu kontroli i podejścia kontrolnego można znaleźć w ***załączniku I***.

Co ustalił i zaleca Trybunał?

11 Komisja odpowiednio uwzględniła strategiczne priorytety UE w programach prac dla programu „Horyzont 2020” w odniesieniu do priorytetu „wiodąca pozycja w przemyśle”. Nie ma jednak pewności co do tego, na ile potrzeby uczestników, wnioski z przeprowadzonych konsultacji lub uwagi przekazane przez agencje wykonawcze zostały wzięte pod uwagę przy opracowywaniu programów prac lub projektowaniu zaproszeń do składania wniosków. Tę wątpliwość wyraziły też zainteresowane strony w swoich opiniach zgromadzonych przez Komisję w ramach śródokresowej oceny programu „Horyzont 2020”. Istnieje prawdopodobieństwo, że wszystkie wymienione czynniki ograniczyły zdolność Komisji do zidentyfikowania tematów, które byłyby lepiej ukierunkowane na konkretne potrzeby podmiotów prowadzących działalność innowacyjną (a w szczególności MŚP) (pkt ***23***–***24***).

12 Ogólnie rzecz biorąc, w ramach priorytetu „wiodąca pozycja w przemyśle” jedynie około połowa wsparcia finansowego została przeznaczona na działania zbliżone do rynku, charakteryzujące się wyższym poziomem zaawansowania technologicznego. Ponadto około połowa finansowania trafiła do organizacji non-profit, co ograniczyło możliwość pozyskania środków z sektora prywatnego. Podmioty nastawione na zysk, w tym MŚP, stanowiły ponad trzy czwarte wszystkich uczestników, Trybunał zaobserwował jednak, że finansowanie na rzecz technologii prorozwojowych i przemysłowych oraz na rzecz innowacji w MŚP skoncentrowano na kilkuset uczestnikach. Były to w większości organizacje non-profit uczestniczące w licznych projektach opartych na współpracy, instytucje badawcze, a także instytucje szkolnictwa wyższego lub szkoły średnie. Uzyskiwały one w wielu przypadkach najwyższą stawkę finansowania (nawet 100%), co oznacza, że udzielone wsparcie nie stwarzało żadnej zachęty do pozyskania prywatnych środków na potrzeby inwestycji w badania naukowe i innowacje (pkt ***25***–***29***).

13 Kontrolerzy ustalili ponadto, że wiele zaproszeń do składania wniosków ujętych w programach prac w ramach priorytetu „wiodąca pozycja w przemyśle” było ukierunkowanych na projekty o średnim poziomie gotowości technologicznej i dotyczyło przede wszystkim walidacji i demonstrowania innowacji w konkretnych sektorach przemysłu. W rezultacie ogólny wpływ programu „Horyzont 2020” na wprowadzanie technologii na rynek i zwiększanie skali działalności był ograniczony już na etapie programowania prac. W realizowanym obecnie programie „Horyzont Europa” sytuacja ta nie zmieniła się znacząco. W międzyczasie Komisja podjęła działania na rzecz wspierania innowacji na późniejszych etapach procesu innowacyjnego i wprowadziła nowe programy, które uzupełniają dotacje inwestycjami kapitałowymi i dotyczą głównie wyższych poziomów gotowości technologicznej. Głównym takim instrumentem jest Europejska Rada ds. Innowacji (EIC), a w szczególności Fundusz EIC, czyli podmiot odpowiedzialny z jej ramienia za inwestycje kapitału wysokiego ryzyka. Instrumenty te funkcjonowały jednak niezależnie od siebie i nie były konsekwentnie powiązane z projektami finansowanymi z dotacji ze środków programów „Horyzont 2020” czy „Horyzont Europa”. W konsekwencji nawet te projekty, w ramach których z powodzeniem prowadzono prace nad rozwojem technologii, miały ograniczoną zdolność do przejścia od średniego stopnia zaawansowania do etapu wprowadzenia na rynek gotowej technologii (***30***–***34***).

14 Do oceny wniosków projektowych i analizy produktów wypracowanych na etapie wdrażania projektów Komisja stosowała kryteria wymagane w podstawie prawnej (kontrolerzy stwierdzili jednak, że w próbie objętej kontrolą kryterium „oddziaływanie” nie było konsekwentnie wykorzystywane przy wyborze projektów do finansowania). Niemniej według ustaleń Trybunału w przypadku projektów opartych na współpracy MŚP rzadko pełniły funkcję koordynatora projektu, przez co miały mniejszy wpływ na kierunek realizacji projektów, własność intelektualną lub jej wypracowywanie i komercyjną eksploatację. Tymczasem na projekty oparte na współpracy przypadało niemal 80% finansowania w ramach programu „Horyzont 2020”. Ponadto ponad jedna trzecia MŚP objętych próbą Trybunału jako główną motywację do zgłoszenia się i uczestniczenia w programie wymieniła budowę sieci kontaktów z kluczowymi podmiotami w branży, a nie możliwość wypracowania innowacji. Co więcej, ani w rozporządzeniu w sprawie programu „Horyzont 2020”, ani w programach prac nie określono żadnych wymogów kwalifikowalności, które dotyczyłyby zdolności innowacyjnych uczestników. W rezultacie finansowanie niekoniecznie było przyznawane uczestnikom lub projektom o największym potencjale innowacyjnym. Sytuacja ta nie zmieniła się w obecnie realizowanym programie „Horyzont Europa” (pkt ***35***–***40***).

15 Jednym z celów szczegółowych, które składały się na priorytet „wiodąca pozycja w przemyśle”, było zwiększenie dostępu MŚP do finansowania ryzyka, co stanowi jeden z czynników napędzających innowacje na szczeblu UE. Mając na uwadze ten cel szczegółowy, w ramach programu „Horyzont 2020” ustanowiono instrument finansowy „dostęp do finansowania ryzyka”. Instrument ten, obejmujący szeroką gamę produktów dłużnych, gwarancyjnych, kapitałowych i doradczych, został wdrożony w ramach zestawu produktów InnovFin. Niemniej nie da się określić, na ile skutecznie instrumenty finansowania zarządzane przez grupę Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI) przyczyniły się do poprawy wyników w zakresie innowacji i komercjalizacji. Kontrola przeprowadzona przez Trybunał wykazała, że większość środków finansowych wydatkowanych za pośrednictwem instrumentów InnovFin zarządzanych przez EBI nie trafiła do MŚP (pkt ***41***–***49***).

16 W ramach Instrumentu na rzecz MŚP udzielano skutecznego wsparcia na rzecz transferu technologii, ale przyniosło ono niewielkie rezultaty w zakresie rozpowszechniania technologii na rynku ze względu na problemy z finansowaniem, niezadowalające planowanie wykorzystania wypracowanych rezultatów, przeszkody regulacyjne i ograniczone zdolności w zakresie transferu technologii. Bariery te utrzymywały się, osłabiając długoterminowe oddziaływanie programu. W celu wspierania rozpowszechniania i wykorzystywania wyników projektów – w szczególności z myślą o MŚP – Komisja wdrożyła również inne narzędzia, takie jak prawa własności intelektualnej, Cordis, strony internetowe czy Radar Innowacji. Działania w zakresie upowszechniania wyników miały jednak ograniczoną skuteczność z powodu niewystarczającego ich wyeksponowania, co ograniczyło możliwości wykorzystania rezultatów projektów przez beneficjentów i utrudniło szersze wprowadzenie innowacji. Działania te nie zawsze też były dobrze udokumentowane. Trybunał stwierdził również, że Komisja nie oceniła dotychczas skuteczności narzędzi stosowanych do wsparcia rozpowszechniania i wykorzystywania transferu technologii oraz narzędzi wspomagających wykorzystywanie na rynku wyników badań finansowanych przez UE (pkt ***50***–***60***).

Zalecenie 1

Promowanie transferu technologii, usprawnienie wprowadzania na rynek innowacyjnych rozwiązań oraz wspieranie działań w zakresie rozpowszechniania wyników

Ogłaszając wspólne zaproszenia do składania wniosków dotyczących działań zbliżonych do rynku w ramach programu „Horyzont Europa” na okres 2028–2034 i Europejskiego Funduszu Konkurencyjności, Komisja powinna:

a) przy opracowywaniu programów prac i zaproszeń do składania wniosków – ukierunkować wsparcie na wnioski dotyczące projektów na wyższych poziomach gotowości technologicznej;

b) lepiej odzwierciedlać potrzeby w zakresie finansowania w programach prac, opierając się na dostępnych dowodach;

c) konsekwentnie stosować kryterium „oddziaływanie” przy wyborze projektów do dofinansowania;

d) określić docelowe odsetki uczestniczących w programie podmiotów nastawionych na zysk i MŚP i uwzględnić w umowach o delegowaniu zadań zawieranych z partnerami wykonawczymi, takimi jak grupa EBI, postanowienia dotyczące monitorowania, czy te docelowe odsetki zostały osiągnięte;

e) usprawnić i upowszechnić odpowiednio ukierunkowane działania zapewniające wsparcie na rzecz wprowadzania innowacyjnych rozwiązań na rynek;

f) objąć większym wsparciem działania w zakresie upowszechniania i wykorzystywania innowacji w celu lepszego wyeksponowania, poprawy dostępności i ułatwienia komercyjnego wykorzystania wyników projektów, ze szczególnym uwzględnieniem MŚP.

Termin realizacji: I kwartał 2028 r.

17 Komisja nie oceniła jeszcze na etapie zamknięcia projektów wyników badań naukowych finansowanych przez UE w ramach priorytetu „wiodąca pozycja w przemyśle” – podobnie jak nie przeprowadziła dotychczas takiej oceny w przypadku innych części programu „Horyzont 2020”. Uczestnicy mieli wprawdzie obowiązek przedłożyć końcowe sprawozdanie z projektu zawierające plany rozpowszechniania i wykorzystania rezultatów, ale Komisja ani nie oceniała systematycznie wyników prowadzonych badań ani nie analizowała, jak realizowano przedstawione plany. Trybunał nie znalazł również dowodów, które potwierdzałyby, że w trakcie realizacji projektów lub po ich zakończeniu Komisja próbowała ocenić potencjał komercjalizacji wyników badań finansowanych przez UE i zwiększenia skali działalności w związku z tymi badaniami. Komisja nie dysponowała w rezultacie żadnymi dowodami, które dawałyby jej podstawę do decyzji, czy zapewnić dalsze finansowanie projektom przejawiającym potencjał w zakresie komercjalizacji lub zwiększenia skali działalności. W ramach proponowanego na okres 2028–2034 programu „Horyzont Europa” Komisja zamierza nadal weryfikować wyniki wyłącznie na etapie zamknięcia projektów. Nie przewiduje ona systematycznej oceny wyników badań naukowych ani ustrukturyzowanych działań następczych po zakończeniu projektów (pkt *78*–*88*).

Zalecenie 2

Ukierunkowanie finansowania na wspieranie wchodzenia na rynek i zwiększania skali działalności

W odniesieniu do działań zbliżonych do rynku realizowanych w obszarach polityki objętych wspólnie programem „Horyzont Europa” na okres 2028–2034 i Europejskim Funduszem Konkurencyjności Komisja powinna:

a) wskazać – w oparciu o systematyczną ocenę wyników badań naukowych – te projekty, które mają duży potencjał w zakresie komercjalizacji innowacji i zwiększenia skali działalności;

b) opracować i wdrożyć ukierunkowane programy finansowania, za pośrednictwem których wspierano by wprowadzanie innowacji na rynek i zwiększanie skali działalności w przypadku tych przedsiębiorstw, które odegrały wiodącą rolę w sfinansowanych wcześniej przez UE projektach badawczych i których wyniki uznano za obiecujące, jeśli chodzi o możliwości komercjalizacji.

Termin realizacji: 2027 r.

18 Cele i wskaźniki wykorzystywane przez Komisję do monitorowania realizacji priorytetu „wiodąca pozycja w przemyśle” w ramach programu „Horyzont 2020” nie zostały odpowiednio opracowane. Nie określono celów operacyjnych, które służyłyby do pomiaru postępów w realizacji celów szczegółowych programu „Horyzont 2020”. Wskaźniki były powiązane z produktami, a nie z rezultatami ani oddziaływaniem, i nie przewidywały monitorowania wyników ekonomicznych podmiotów objętych wsparciem. W ramach wykonania zaprojektowanych przez Komisję na potrzeby kolejnych WRF te same niedociągnięcia nadal cechują większość wskaźników proponowanych dla programu „Horyzont Europa” na okres po 2027 r. odnoszących się do priorytetu „wiodąca pozycja w przemyśle” (pkt ***63***–***73*** i ***78***).

19 W ramach programu „Horyzont 2020” Komisja nie gromadziła danych na temat zdolności innowacyjnych ani wyników ekonomicznych uczestników, co mogło osłabić jej zdolność do oceny, czy finansowanie UE przełożyło się na lepsze wyniki ekonomiczne przedsiębiorstw, w szczególności MŚP. Chociaż w obecnym programie „Horyzont Europa” wprowadzono zmiany w zakresie stosowanej metodyki w porównaniu z programem „Horyzont 2020”, opisany wyżej stan rzeczy utrzymuje się. Ponadto brak jest danych na temat tego, czy produkty finansowe oferowane w ramach InnovFin i zarządzane przez Europejski Fundusz Inwestycyjny (EFI) przyczyniły się do rozwoju innowacji w MŚP. Trybunał jest zdania, że na podstawie nieprawidłowych i niekompletnych danych z monitorowania nie da się przeprowadzić kompleksowej i miarodajnej oceny skuteczności badań finansowanych przez UE we wspieraniu innowacji i wzrostu gospodarczego (pkt ***74***–***78*** i ***89***–***94***).

Zalecenie 3

Zmiana struktury i usprawnienie systemu monitorowania programów ramowych „Horyzont”

Na potrzeby programu „Horyzont Europa” na okres 2028–2034 Komisja powinna zmienić strukturę systemu monitorowania i usprawnić go, tak aby gromadzić i rejestrować dane umożliwiające miarodajną ocenę wpływu unijnego finansowania na rzecz badań naukowych na przestrzeni kilku okresów programowania. Należy ponadto zwrócić większą uwagę na monitorowanie długoterminowych efektów wsparcia dla uczestników, w tym wpływu uczestnictwa w programie na zdolności innowacyjne podmiotów otrzymujących wsparcie oraz wyniki ekonomiczne podmiotów nastawionych na zysk.

Termin realizacji: 2027 r.

20 W 2024 r. Komisja przeprowadziła ocenę *ex post* programu „Horyzont 2020” zgodnie ze swoimi wytycznymi dotyczącymi lepszego stanowienia prawa. Trybunał stwierdził, że w ramach tej oceny ustalono – na podstawie dobranej próby – iż uczestnictwo w programie przyczyniło się do poprawy wyników ekonomicznych uczestniczących przedsiębiorstw tylko do pewnego stopnia, wcale nie przeanalizowano natomiast wpływu uczestnictwa w programie na zdolności innowacyjne. W ocenie skoncentrowano się zamiast tego na wpływie programu „Horyzont 2020” na wzrost gospodarczy i konkurencyjność na szczeblu UE, głównie z wykorzystaniem modeli makro- i mikroekonomicznych. Jako że w ocenie nie uwzględniono perspektywy przedsiębiorstw, w ograniczonym zakresie przyda się ona do udoskonalenia koncepcji przyszłych programów. Ponadto przyjęte założenia i problemy metodyczne dotyczące zastosowanych modeli i danych służących do obliczenia szeregu wskaźników zmniejszyły rzetelność analizy i mogły sprawić, że wyniki oceny były nadmiernie pozytywne (pkt ***95***–***112***).

Zalecenie 4

Ocena wpływu unijnego finansowania na rzecz badań naukowych na wyniki ekonomiczne i zdolności innowacyjne uczestników

Na potrzeby realizowanego obecnie programu „Horyzont Europa” Komisja powinna dopracować metody służące do oceny wpływu unijnego finansowania na rzecz badań naukowych i innowacji, ze szczególnym uwzględnieniem wpływu na wyniki ekonomiczne i zdolności innowacyjne uczestników.

Termin realizacji: 2031 r.

02

Omówienie uwag Trybunału

Finansowanie nie zawsze było przeznaczane na projekty o największym potencjale wypracowania innowacji i zwiększenia skali działalności

21 Rozporządzenie w sprawie programu „Horyzont 2020” stanowi, że Komisja ma obowiązek zidentyfikować konkretne bariery utrudniające wprowadzanie innowacji, z którymi borykają się MŚP[4], umacniać wiodącą pozycję w przemyśle w celu wspierania przedsiębiorstw, w tym mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), a także dążyć do aktywnego zaangażowania w program przedstawicieli sektora przemysłu, zachowując jednocześnie otwartość na nowych uczestników. W ramach wszystkich tych działań należy uwzględnić potrzeby użytkowników[5]. W programach prac wskazywano priorytety oraz planowano zaproszenia do składania wniosków służące realizacji tych priorytetów. Następnie w ramach konkretnych zaproszeń dokonywano wyboru projektów na podstawie wcześniej określonych kryteriów wyboru.

---

[4] Załącznik I, część II, *„Wiodąca pozycja w przemyśle”*.

[5] Motywy 20 i 34 preambuły oraz załącznik I, część II, lit. a).

22 W niniejszej sekcji Trybunał przeanalizował, w jakim stopniu programy prac Komisji oraz zaproszenia do składania wniosków w ramach priorytetu „wiodąca pozycja w przemyśle” stanowiły odpowiedź na potrzeby i konkretne przeszkody utrudniające działania uczestnikom, zwłaszcza MŚP. Kontrolerzy zbadali również, w jaki sposób określano, które projekty mają potencjał pod względem poprawy wyników ekonomicznych i zwiększenia skali działalności, a także czy ustalono odpowiednie priorytety na potrzeby finansowania tego typu projektów.

Przeprowadzona przez Komisję analiza potrzeb podmiotów wprowadzających innowacje, w tym MŚP, nie zapewniła wystarczających informacji do opracowania programów prac

23 Do opracowania programów prac dotyczących priorytetu „wiodąca pozycja w przemyśle” w ramach programu „Horyzont 2020” Komisja wykorzystała analizę portfela projektów, badania dotyczące trendów technologicznych i rynkowych, ewaluacje i oceny skutków oraz wyniki monitorowania projektów. Dokumenty te uzupełniła konsultacjami z państwami członkowskimi. Przeprowadziła również wewnętrzne narady i spotkania, na których ustalano priorytety, a także zasięgnęła opinii partnerstw publiczno-prywatnych, kontaktując się z zarządami poszczególnych partnerstw. Ponadto przeprowadziła konsultacje z organami doradczymi, platformami technologicznymi, stowarzyszeniami zainteresowanych stron, wybranymi ekspertami Komisji oraz ekspertami z państw członkowskich. Ostateczne priorytety tematyczne zostały przyjęte przez komisję, w której skład wchodzili przedstawiciele właściwych dyrekcji generalnych Komisji oraz przedstawiciele państw członkowskich.

24 Ogólnie rzecz biorąc, w rezultacie powyższych działań wypracowano programy prac dla programu „Horyzont 2020”, które odpowiednio odzwierciedlały strategiczne priorytety unijne objęte priorytetem „wiodąca pozycja w przemyśle”. Kontrolerzy odnotowali jednak następujące kwestie:

- Z dokumentacji, którą kontrolerzy przeanalizowali w toku kontroli, nie wynikało jasno, w jakim stopniu potrzeby uczestników, a zwłaszcza potrzeby MŚP, zostały konsekwentnie przeanalizowane i uwzględnione przy opracowywaniu zaproszeń do składania wniosków. W szczególności nie ma pewności co do tego, jak na proces podejmowania decyzji wpłynęły wnioski z konsultacji oraz analizy trendów rynkowych czy badań popytu, a także co do tego, jaki był wpływ uwag MŚP na ostateczną zawartość programów prac.

- Sprawozdania Komisji dotyczące przeprowadzania naborów wniosków skupiały się głównie na proceduralnych aspektach procesu oceny i zawierały zalecenia oraz plany działania. Komisja przedstawiła również przykłady ilustrujące, w jaki sposób zalecenia grup doradczych przełożyły się na późniejsze programy prac. Nie przedstawiono jednak żadnej dokumentacji, która ukazywałaby, w jaki sposób ustalono priorytety i uwzględniono je przy opracowywaniu zaproszeń do składania wniosków.

- Rozdział odpowiedzialności między Komisję a agencje wdrażające dodatkowo ograniczył możliwość skutecznego wykorzystania dostępnych informacji na etapie sporządzania programów prac. Komisja odpowiadała bowiem za opracowanie polityki i bezpośrednie wdrożenie sporej części programu, lecz realizacja niektórych działań została powierzona agencjom wykonawczym. Agencje te nie brały bezpośredniego udziału w przyjmowaniu programów prac przez wspomnianą wyżej komisję, co oznacza, że ich cenne spostrzeżenia mogły nie zostać uwzględnione przy opracowywaniu tych programów.

- Z opinii zainteresowanych stron przedstawionych w ocenie śródokresowej programu „Horyzont 2020”[6] wynika, że nie postrzegają one opracowywania programów prac jako całkowicie przejrzystego procesu, w którym udział mogły wziąć wszystkie zainteresowane strony. Taka percepcja wynika z prowadzenia konsultacji na różne sposoby w poszczególnych obszarach tematycznych, a także z poczucia, że większe podmioty wywarły większy wpływ na tematy zaproszeń do składania wniosków.

[6] Załącznik 1.

Finansowanie w ramach priorytetu „wiodąca pozycja w przemyśle” tylko częściowo posłużyło do wsparcia zbliżonych do rynku działań innowacyjnych realizowanych przez podmioty nastawione na zysk

W ramach priorytetu „wiodąca pozycja w przemyśle” objęto wsparciem szeroki zakres badań naukowych, nie skupiono natomiast uwagi na działaniach zbliżonych do rynku

25 Program „Horyzont 2020” miał objąć wsparciem całe spektrum projektów, poczynając od badań i rozwoju technologicznego aż po demonstracje i innowacje, z uwzględnieniem wszystkich etapów łańcucha badań i innowacji. W zależności od rodzaju działania wsparcie dotyczyło różnorodnych projektów w zakresie badań naukowych i innowacji i obejmowało różne stawki finansowania. Stawkę określano na podstawie takich czynników jak stopień zaawansowania i cel działania oraz profil beneficjenta. Podejście to odzwierciedlało zasadę, zgodnie z którą projekty bliższe rynkowi powinny przyciągać więcej dodatkowego finansowania z innych – głównie prywatnych – źródeł (*rys. 2*).

Rys. 2 | Główne rodzaje działań w ramach programu „Horyzont 2020” oraz stawki finansowania przyznawanego beneficjentom

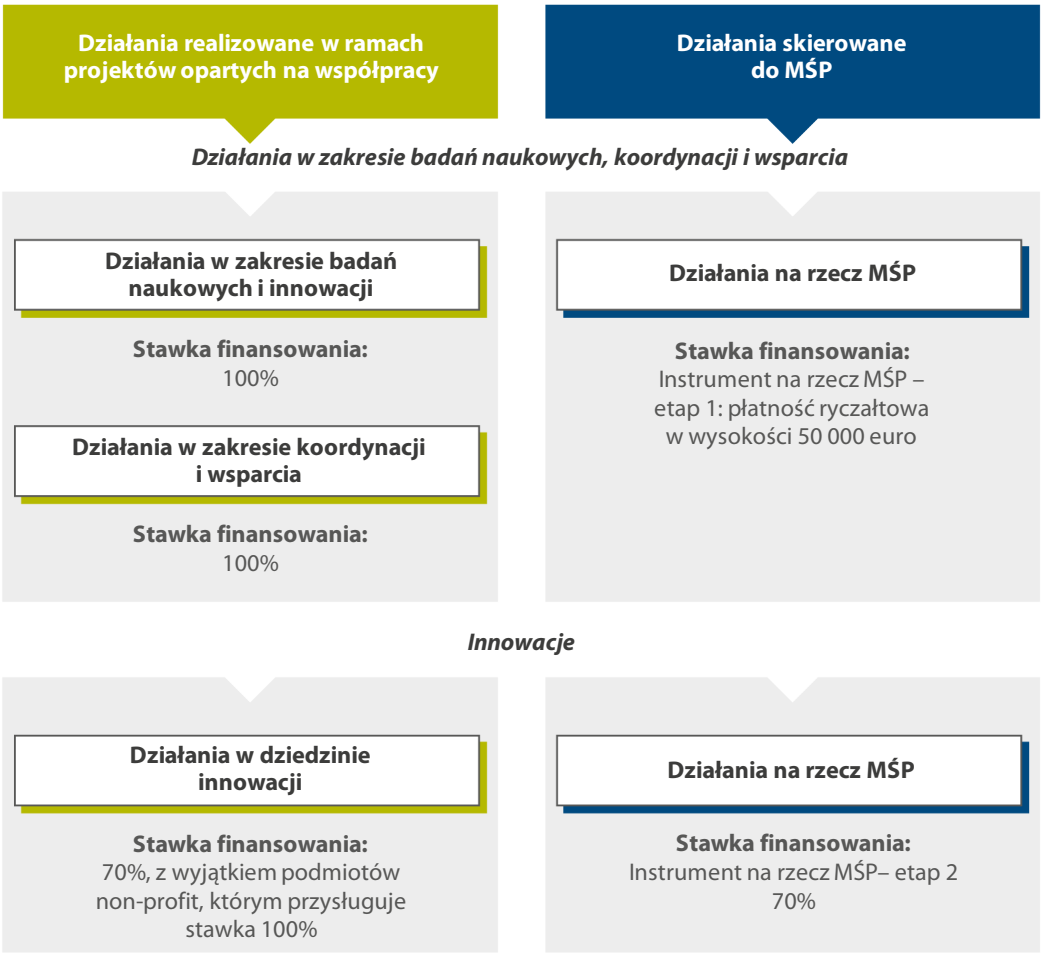

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie informacji przekazanych przez Komisję.

26 Trybunał przeanalizował finansowanie przeznaczone w ramach priorytetu „wiodąca pozycja w przemyśle” na rzecz osiągnięcia wiodącej pozycji w zakresie sześciu technologii prorozwojowych i przemysłowych, w szczególności nanotechnologii, materiałów zaawansowanych, biotechnologii, zaawansowanych systemów produkcji i przetwarzania (NMBP) oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT), i stwierdził, że nieco ponad połowę finansowania (około 54%) przydzielono na działania w zakresie badań naukowych oraz działania w zakresie koordynacji i wsparcia. Działania takie są zazwyczaj prowadzone na wczesnych etapach cyklu innowacji. Bardziej szczegółowa analiza projektów w sektorze NMBP wykazała również, że działania w zakresie innowacyjności przeważały w obszarze zaawansowanej produkcji i przetwarzania, podczas gdy działania w zakresie badań naukowych i koordynacji dominowały w obszarze nanotechnologii, materiałów zaawansowanych i biotechnologii. Około połowa wsparcia finansowego na rzecz działań w zakresie innowacji i działań na rzecz MŚP (52%) przeznaczona została na projekty zbliżone do rynku, będące na wyższym poziomie gotowości technologicznej.

Około połowa finansowania w ramach priorytetu „wiodąca pozycja w przemyśle” trafiła do organizacji non-profit

27 W działaniach realizowanych w programie „Horyzont 2020” mógł uczestniczyć każdy podmiot prawny, niezależnie od lokalizacji siedziby, o ile spełniał warunki określone w rozporządzeniu w sprawie programu „Horyzont 2020”[7] i warunki zawarte w powiązanych programach prac. Jeśli chodzi o dotacje, obowiązywał podstawowy warunek kwalifikowalności, zgodnie z którym o finansowanie mogły się ubiegać wspólnie co najmniej trzy niezależne podmioty prawne, z których każdy musiał mieć siedzibę w innym państwie członkowskim lub państwie stowarzyszonym. Niemniej w przypadku niektórych działań (np. Instrumentu na rzecz MŚP lub działań w zakresie współfinansowania ze środków programu „Horyzont 2020” lub w innych należycie uzasadnionych przypadkach[8]) wymagany był udział tylko jednego podmiotu prawnego. Działania te są określane mianem „działań z udziałem jednego beneficjenta”.

28 W projektach realizujących cel szczegółowy „Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych” (w sektorach NMBP i ICT) oraz cel szczegółowy „Innowacje w małych i średnich przedsiębiorstwach” uczestniczyło około 14 500 podmiotów prawnych. Ogółem podmioty nastawione na zysk (w tym MŚP) stanowiły około trzech czwartych (76%) wszystkich uczestników tych projektów (***rys. 3***).

---

[7] Art. 7 rozporządzenia (UE) nr 1290/2013.

[8] Tamże, art. 9

Rys. 3 | Rodzaje uczestników projektów realizujących cele szczegółowe „Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych” oraz „Innowacje w małe i średnie przedsiębiorstwa”

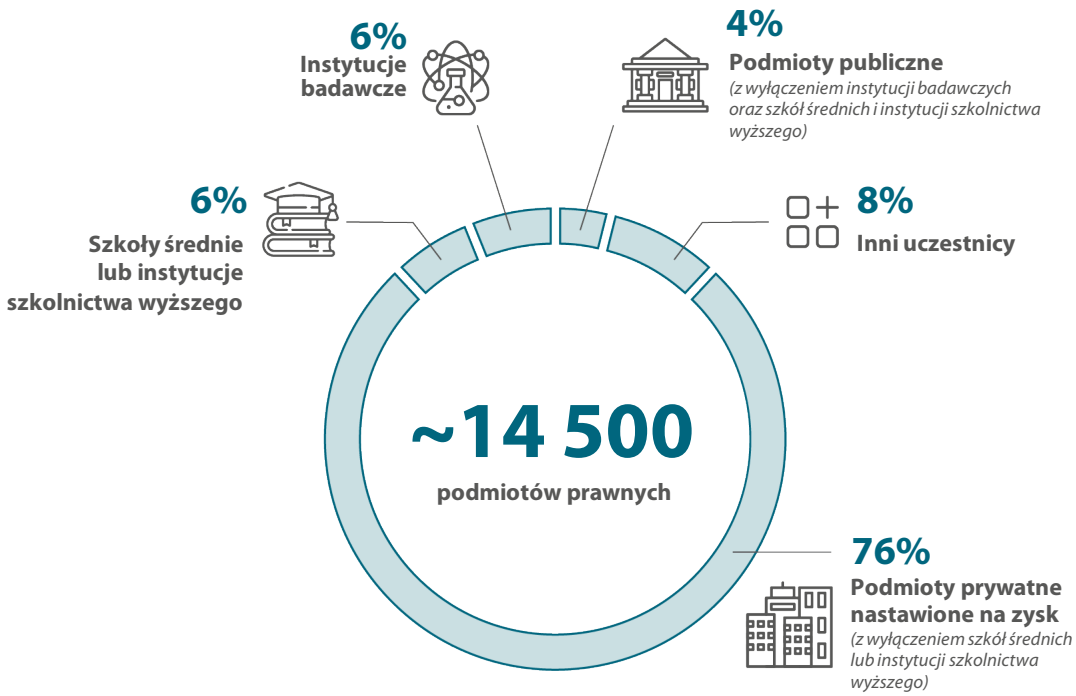

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie informacji Komisji.

29 Trybunał odnotował jednak, że doszło do koncentracji wsparcia, tj. połowę łącznego finansowania na rzecz realizacji celów „Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych” i „Innowacje w małe i średnie przedsiębiorstwa” przyznano około 550 podmiotom (co przekłada się na 3,8% uczestników). Były to w większości organizacje non-profit uczestniczące w wielu projektach opartych na współpracy, instytucje badawcze, a także instytucje szkolnictwa wyższego lub szkoły średnie. Przykładowo 10 instytucji badawczych, które otrzymało łącznie najwyższe finansowanie, uczestniczyło w ponad 1 700 spośród 6 115 projektów (28%). Organizacje te często uzyskiwały najwyższą stawkę finansowania (nawet 100%), co oznacza, że udzielone wsparcie nie stwarzało żadnej zachęty do pozyskania prywatnych środków na potrzeby inwestycji w badania naukowe i innowacje (*rys. 4*).

Rys. 4 | Koncentracja wsparcia w ramach celów szczegółowych „Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych” oraz „Innowacje w małe i średnie przedsiębiorstwa”

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie informacji Komisji.

Ukierunkowanie wsparcia na innowacje na niskim poziomie gotowości nie sprzyjało wprowadzaniu innowacji na rynek ani zwiększaniu skali działalności

30 W rozporządzeniu w sprawie programu „Horyzont 2020”[9] zobowiązano Komisję, by wspierała MŚP na wszystkich etapach cyklu innowacji, wykorzystując do tego celu liczne instrumenty finansowania, w tym dotacje, nagrody, zamówienia publiczne i instrumenty finansowe. W rozporządzeniu zapisano, że w programie „Horyzont 2020” instrumenty finansowe mają być główną formą wsparcia UE w przypadku działań zbliżonych do rynku.

[9] Motyw 34 i art. 10.

31 Transfer technologii to proces, który polega na uporządkowanym wyprowadzeniu technologii ze środowiska laboratoryjnego i wykorzystaniu jej w warunkach operacyjnych. Do określenia stopnia zaawansowania danej technologii Komisja wykorzystuje skalę poziomów gotowości technologicznej (TRL). Ogólnie rzecz biorąc, poziom dojrzałości innowacji zmienia się następująco: od etapu badań koncepcyjnych (TRL 1–4) przez opracowanie prototypu (TRL 5–7) po etap poprzedzający wprowadzenie technologii na rynek i etap faktycznego wprowadzenia jej na rynek (TRL 8–9) (*rys. 5*).

Rys. 5 | Określanie stopnia zaawansowania technologii

Poziom gotowości technologicznej (TRL)
Wskaźniki mierzące poziom zaawansowania danej technologii

1	**Obserwacja i opis podstawowych zasad technologii**
2	**Opracowanie koncepcji technologii**
3	**Eksperymentalne potwierdzenie koncepcji**
4	**Walidacja technologii w warunkach laboratoryjnych**
5	**Walidacja technologii w środowisku zbliżonym do rzeczywistego** *(w przypadku kluczowych technologii prorozwojowych: w środowisku zbliżonym do rzeczywistego środowiska w branży)*
6	**Demonstracja technologii w środowisku zbliżonym do rzeczywistego** *(w przypadku kluczowych technologii prorozwojowych: w środowisku zbliżonym do rzeczywistego środowiska w branży)*
7	**Demonstracja prototypu systemu technologicznego w warunkach operacyjnych**
8	**Stworzenie pełnego systemu technologicznego i jego zatwierdzenie do stosowania**
9	**Sprawdzenie rzeczywistej technologii w warunkach operacyjnych** *(w przypadku kluczowych technologii prorozwojowych i przestrzeni kosmicznej: produkcja w warunkach konkurencji)*

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie informacji Komisji.

32 Wiele zaproszeń do składania wniosków ujętych w programach prac w priorytecie „wiodąca pozycja w przemyśle” było ukierunkowanych na technologie o średnim poziomie gotowości technologicznej (tj. TRL 5–6) i dotyczyło etapu walidacji i demonstrowania rozwiązań innowacyjnych w odpowiednich sektorach przemysłu. Działania takie sprzyjały wprawdzie rozwojowi technologicznemu, zazwyczaj nie obejmowały one jednak projektów powiązanych z wprowadzeniem danej technologii na rynek.

33 Trybunał ustalił, że lukę tę częściowo wyeliminowano, przewidując w programach prac pewne działania, które pozwoliły wesprzeć MŚP na bardziej zaawansowanych etapach cyklu innowacji. Niemniej wiele innych działań, w tym planowane projekty oparte na współpracy, koncentrowało się zazwyczaj na wczesnym lub średnim etapie gotowości technologicznej. Spośród 18 projektów opartych na współpracy w próbie Trybunału w przypadku 13 projektów wyraźnie wskazano docelowe poziomy gotowości technologicznej w umowach o udzielenie dotacji. W przypadku trzech z tych projektów stwierdzono, że najważniejsze działania dotyczą TRL 4–8, natomiast w przypadku 10 przewidywano, że działania będą realizowane na TRL 5–7, a ich zasadnicza część obejmie poziom 6. W rezultacie ogólny wpływ programu „Horyzont 2020” na wprowadzanie technologii na rynek i zwiększanie skali działalności był ograniczony już na etapie programowania prac.

34 Trybunał przeanalizował także lata nieobjęte już programem „Horyzont 2020” i stwierdził, że realizowany obecnie program „Horyzont Europa” nadal koncentruje się głównie na działaniach dotyczących technologii na średnim poziomie gotowości (TRL 5–7). W międzyczasie Komisja podjęła działania z myślą o wspieraniu innowacji na późniejszym etapie i wprowadziła nowe programy, które uzupełniają finansowanie mające postać dotacji inwestycjami kapitałowymi i dotyczą głównie poziomów gotowości technologicznej 7–9. Głównym takim instrumentem jest Europejska Rada ds. Innowacji (EIC), będąca początkowo na etapie pilotażu, a w szczególności Fundusz EIC, czyli podmiot odpowiedzialny z jej ramienia za inwestycje kapitału wysokiego ryzyka. Instrumenty te funkcjonowały jednak niezależnie od siebie i nie były konsekwentnie powiązane z projektami finansowanymi z dotacji ze środków programu „Horyzont 2020”. W konsekwencji nawet te projekty, w ramach których z powodzeniem prowadzono prace nad rozwojem technologii, miały ograniczoną zdolność do przejścia od średniego stopnia zaawansowania do etapu wprowadzenia na rynek gotowej technologii.

Kryterium dotyczące oddziaływania nie było konsekwentnie wykorzystywane do wyboru tych projektów, które miałyby potencjał pod kątem wyników ekonomicznych i zwiększenia skali działalności

35 W ramach programu „Horyzont 2020" wnioski o przyznanie dotacji są oceniane pod kątem trzech kryteriów [10]: doskonałość, oddziaływanie oraz jakość i skuteczność realizacji. Kryteria te znajdują odzwierciedlenie w programach prac i warunkach zaproszeń do składania wniosków. Kontrolerzy zbadali, w jaki sposób Komisja posługiwała się kryterium „oddziaływanie" do wskazania projektów, które mają potencjał pod kątem wyników ekonomicznych i zwiększenia skali działalności. Sprawdzili też, w jaki sposób kryterium to było weryfikowane podczas oceny projektów. W tym celu Trybunał dokonał przeglądu większości (30) podsumowujących sprawozdań z oceny dotyczących wybranych tematów związanych z 33 projektami, które złożyły się na próbę Trybunału (***załącznik II***).

36 Analiza kryterium „oddziaływanie" w próbie objętej kontrolą Trybunału wykazała następujące kwestie:

- Osoby analizujące projekty nie oceniały systematycznie oddziaływania pod kątem wymogów określonych w programie prac i zaproszeniu do składania wniosków. Zamiast tego wykorzystywały do oceny alternatywne listy kontrolne, które nie w pełni odpowiadały wyznaczonym kryteriom, w związku z czym możliwe, że podjęto nienajwłaściwsze decyzje o finansowaniu i w mniejszym stopniu uwzględniono priorytety polityki.

- Poziom szczegółowości i długość uwag osób oceniających były bardzo zróżnicowane. Zróżnicowanie takie osłabia wiarygodność ocen i ogranicza ścieżkę audytu, a także może zwiększać prawdopodobieństwo, że dojdzie do sporów, ponownego składania wniosków lub skarg.

[10] Art. 15 rozporządzenia (UE) nr 1290/2013.

37 Kontrolerzy ustalili, że oczekiwany wpływ pod kątem wyników ekonomicznych (tj. wysokości obrotów i liczby zatrudnionych pracowników, które mają zostać osiągnięte do końca realizacji projektu) oraz potencjał projektów pod kątem rozszerzenia zakresu działalności były oceniane jedynie sporadycznie (w 3 z 30 sprawozdań). W przypadku połowy projektów objętych próbą Trybunału (15 z 30 sprawozdań) wystawione oceny także zależały od obrotów i liczby pracowników, ale nie wyjaśniono, w jaki sposób określano liczbę punktów przyznanych za to kryterium. W przypadku kolejnych 12 sprawozdań poinformowano, że ogółem przyznano punkty za oddziaływanie, ale nie uzasadniono w żaden sposób, ile punktów przyznano za poszczególne wskaźniki, ani nie wyjaśniono, w jaki sposób obliczono łączną liczbę punktów zdobytych za to kryterium. Wobec braku czytelnej ścieżki audytu, która wskazywałaby, w jaki sposób osoby oceniające projekty oceniły oczekiwane oddziaływanie i na jakiej podstawie zatwierdziły wnioski, można odnieść wrażenie, że punkty przyznano arbitralnie, i mieć wątpliwości co do rzetelności przeprowadzonej oceny.

38 W realizowanym obecnie programie „Horyzont Europa” oddziaływanie nadal jest jednym z kryteriów przyznania dotacji i aspekt ten jest brany pod uwagę przy ocenie działań w zakresie badań naukowych i innowacji. Jeśli chodzi o program „Horyzont Europa” na lata 2028–2034[11], Komisja zaproponowała, by unijne finansowanie na rzecz badań naukowych i innowacji przyznawano w oparciu o kryterium doskonałości, a kryteria przyznania dotacji powinny uwzględniać też takie aspekty jak potencjalne oddziaływanie i skuteczność realizacji. W swojej opinii na temat programu „Horyzont Europa” Trybunał wyraził przekonanie, że we wniosku należy wyraźniej zaznaczyć, że finansowanie ze środków tego programu będzie przyznawane w oparciu o następujące elementy: doskonałość lub jakość proponowanych działań, oczekiwane oddziaływanie oraz różne aspekty realizacji. Należy także uściślić, w jaki sposób zasada doskonałości miałaby być przestrzegana we wszystkich czterech filarach.

[11] Art. 25 wniosku COM (2025) 543.

MŚP rzadko pełniły wiodącą rolę w projektach opartych na współpracy, a kryteria kwalifikowalności nie zostały opracowane tak, by promować zdolności innowacyjne

39 Celem programu „Horyzont 2020” było promowanie wiodącej pozycji w przemyśle oraz wspieranie innowacji w przedsiębiorstwach, w tym w mikroprzedsiębiorstwach oraz małych i średnich przedsiębiorstwach[12]. Niemal 80% finansowania ze środków programu uzyskały projekty oparte na współpracy (tj. projekty z udziałem wielu beneficjentów). Trybunał zaobserwował, że niektóre zaproszenia do składania wniosków o dofinansowanie tego typu projektów opracowano w taki sposób, by zachęcić do uczestnictwa innowacyjne MŚP. Niemniej większość MŚP brała udział w projektach w charakterze członków konsorcjum, którzy nie odgrywali w nim wiodącej roli. Innymi słowy, MŚP pełniły funkcję koordynatora projektu w nielicznych przypadkach, co oznacza, że ich wpływ na kierunek prac, własność intelektualną lub jej wypracowywanie i komercyjną eksploatację był ograniczony. To z kolei zmniejszyło ich zdolność do wprowadzenia innowacji na rynek i utworzenia wartości ekonomicznej. Dowody pochodzące z początkowego etapu realizacji programu „Horyzont Europa” wskazują, że tendencja ta nadal się utrzymuje.

40 Ponadto priorytet „wiodąca pozycja w przemyśle” miał służyć wspieraniu innowacyjnych przedsiębiorstw. Tymczasem pięć spośród 13 MŚP uczestniczących w programie objętych próbą Trybunału podało tworzenie sieci kontaktów z kluczowymi podmiotami w branży jako jedną z głównych korzyści z udziału i powód uczestnictwa. Należy zauważyć, że ani w rozporządzeniu w sprawie programu „Horyzont 2020”, ani w programach prac nie określono żadnych wymogów kwalifikowalności, które dotyczyłyby zdolności innowacyjnych uczestników. Trybunał odnotował, że jedno z MŚP objętych próbą nie miało charakteru innowacyjnego, a tymczasem uczestniczyło w wielu projektach opartych na współpracy sfinansowanych w ramach priorytetu „wiodąca pozycja w przemyśle” (*ramka 1*).

[12] Motywy 11 i 20 rozporządzenia (UE) nr 1291/2013.

Ramka 1

Przykład MŚP, które nie prowadziło działalności innowacyjnej, lecz uczestniczyło w licznych projektach opartych na współpracy

Pewne węgierskie MŚP pełniło wyłącznie funkcję dostawcy usług dla pozostałych partnerów projektów i wykonywało takie zadania jak opracowanie wniosku o finansowanie, analiza rynku i prognozowanie finansowe. Nie można uznać, że zadania te polegały na doskonaleniu zdolności innowacyjnych.

To MŚP uczestniczyło w co najmniej 12 projektach wyłącznie w celu świadczenia wymienionych wyżej usług.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie informacji uzyskanych od MŚP, w których odbył wizyty kontrolne, i informacji z systemu CORDA.

W ramach programu „Horyzont 2020” wprowadzono specjalne instrumenty wspierające wprowadzanie nowych technologii na rynek, ale zostały one wykorzystane w niewielkim zakresie

41 W rozporządzeniu w sprawie programu „Horyzont 2020”[13] przewidziano także wprowadzenie kilku nowych instrumentów, które miały wspierać transfer technologii i ich wprowadzenie na rynek. Do narzędzi tych zaliczają się: InnovFin – Fundusze unijne dla innowatorów oraz Instrument na rzecz MŚP (który w październiku 2017 r. w ramach programu prac na lata 2018–2020 został zastąpiony przez Europejską Radę ds. Innowacji (EIC) w fazie pilotażowej). Oba instrumenty były zarządzane przez grupę EBI i ukierunkowane konkretnie na finansowanie przełomowych, radykalnych innowacji oraz zwiększanie skali działalności innowacyjnych europejskich przedsiębiorstw wysokiego wzrostu (***rys. 6***).

[13] Załącznik I, sekcje 2 i 3, w części obejmującej przepisy dotyczące dostępu do finansowania ryzyka.

Rys. 6 | Instrumenty wspierające MŚP

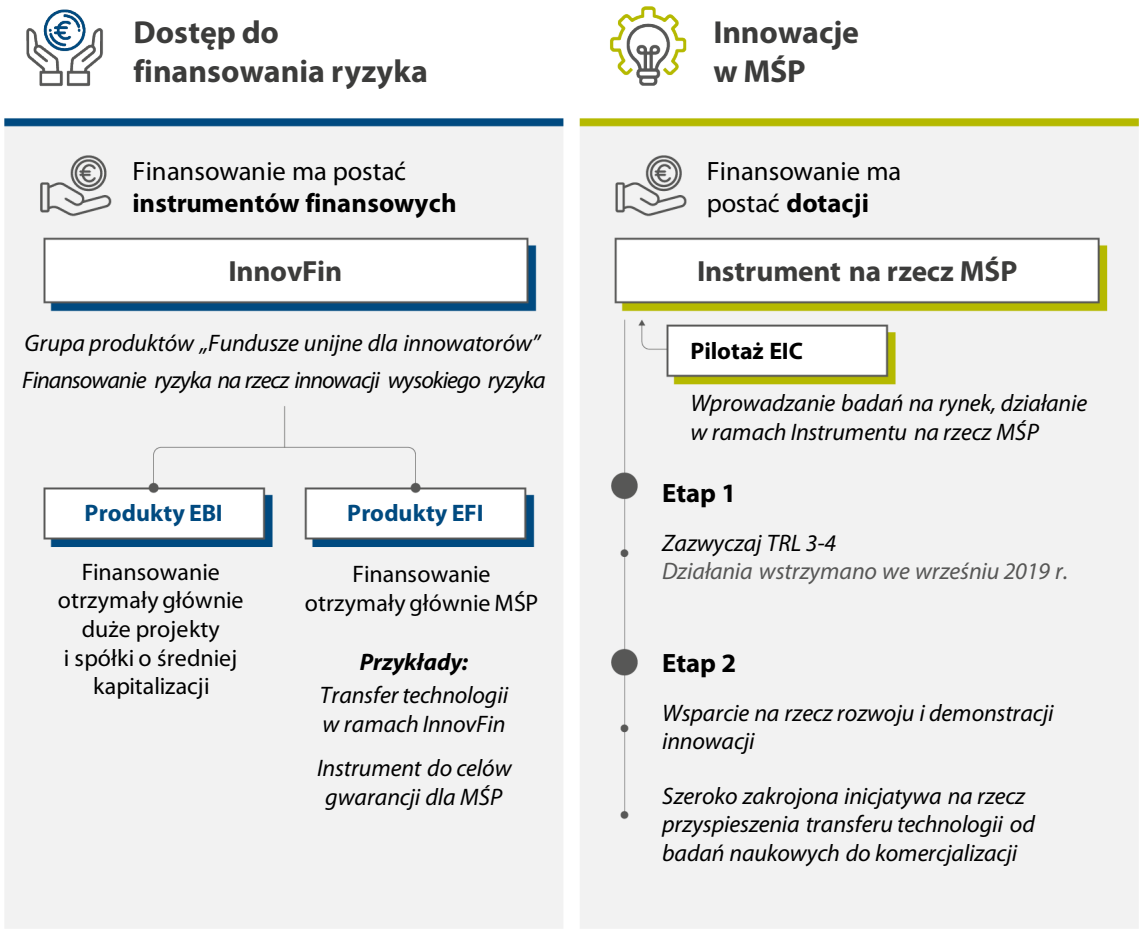

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie informacji Komisji.

42 W niniejszej sekcji przeanalizowano, czy instrumenty te wykazały się skutecznością i przyczyniły do poprawy wyników w zakresie innowacji i komercjalizacji.

Nadal nie jest pewne, na ile skutecznie instrumenty finansowania zarządzane przez grupę EBI przyczyniły się do poprawy wyników w zakresie innowacji i komercjalizacji

43 Jednym z celów szczegółowych, które składały się na priorytet „wiodąca pozycja w przemyśle", było zwiększenie dostępu MŚP do finansowania ryzyka, co stanowi jeden z czynników napędzających innowacje na szczeblu UE. Mając na uwadze ten cel szczegółowy, w ramach programu „Horyzont 2020" ustanowiono instrument finansowy „dostęp do finansowania ryzyka". Instrument ten, obejmujący szeroką gamę produktów dłużnych, gwarancyjnych, kapitałowych i doradczych, został wdrożony w ramach zestawu produktów InnovFin.

44 Na potrzeby wprowadzenia tych narzędzi Komisja podpisała umowę o delegowaniu zadań z grupą EBI, tj. z EBI i Europejskim Funduszem Inwestycyjnym – EFI. Instytucje te pełniły funkcję kluczowego partnera odpowiedzialnego za udostępnianie produktów finansowych i nadzorowanie ich wdrażania w praktyce. W umowie[14] zapisano wymóg gromadzenia ustrukturyzowanych danych na temat wniosków złożonych przez MŚP, a także wniosków zatwierdzonych i odrzuconych.

Większość zarządzanych przez EBI środków z InnovFin nie trafiła do MŚP

45 Zarządzane przez EBI instrumenty InnovFin, które miały zapewnić MŚP dostęp do finansowania ryzyka, należało wdrożyć zgodnie z ogólnymi zasadami określonymi w rozporządzeniu w sprawie programu „Horyzont 2020”. Jedna z tych zasad stanowiła, że zarządzanie instrumentami finansowymi będzie nastawione na zapotrzebowanie. W praktyce wymóg ten nie został jednak spełniony. Ponadto nie utworzono żadnego zbioru danych na poziomie poszczególnych produktów, co uniemożliwiło systematyczną analizę zapotrzebowania MŚP na finansowanie ryzyka i ocenę, czy InnovFin udało się ukierunkować działania na MŚP oparte na innowacjach. W związku z tym utworzone instrumenty miały wprawdzie być nastawione na zapotrzebowanie, lecz nie ma dowodów na realizację tego założenia w praktyce.

46 Co więcej, danych nie przedstawiano w podziale na uczestników, co oznacza, że nie dało się monitorować wyników w zakresie innowacji, ścieżek transferu technologii i rozpowszechniania wyników. Ponadto w umowie o delegowaniu zadań ujęto wskaźniki służące do pomiaru wyników InnovFin, takie jak wielkość zobowiązań zaciągniętych przez pośredników finansowych i liczba operacji. Wskaźniki te różniły się jednak od wskaźników zastosowanych w pozostałej części programu „Horyzont 2020”, a także, co istotne, nie ukazywały one, jakie innowacyjne produkty wypracowały przedsiębiorstwa objęte wsparciem, ani w jakim zakresie udało im się rozszerzyć działalność.

[14] Załącznik I, art. 35 lit. e).

47 InnovFin został celowo opracowany po to, by poprawić dostępność finansowania ryzyka dla innowacyjnych MŚP, spółek o średniej kapitalizacji, instytucji badawczych i innych podmiotów intensywnie wykorzystujących badania naukowe i innowacje, głównie na potrzeby działań zbliżonych do rynku, dla których mniej odpowiednie jest finansowanie mające postać tradycyjnych dotacji. Tymczasem produkty finansowe oferowane w ramach InnovFin i zarządzane przez EBI posłużyły głównie do sfinansowania dużych projektów i trafiały do spółek o średniej kapitalizacji, ponieważ minimalna wartość pożyczek (często 25 mln euro) spowodowała wykluczenie wielu mniejszych przedsiębiorstw. W rezultacie większość proponowanych produktów nie była ukierunkowana konkretnie na potrzeby MŚP. Zgodnie ze sprawozdaniem operacyjnym EBI z grudnia 2024 r. MŚP stanowiły prawie połowę ostatecznych odbiorców (47%), ale otrzymały jedynie 14% łącznego finansowania w ramach InnovFin (1,42 mld euro z 10,5 mld euro).

Nie są dostępne dane na temat tego, czy produkty finansowe oferowane w ramach InnovFin i zarządzane przez EFI przyczyniły się do rozwoju innowacji w MŚP

48 Produkty oferowane w ramach InnovFin i zarządzane przez EFI – w pierwszym rzędzie produkty kapitałowe i gwarancyjne – zostały opracowane pod kątem potrzeb innowacyjnych MŚP i przedsiębiorstw typu start-up. Instrumentem najbardziej bezpośrednio ukierunkowanym na transfer technologii w portfelu produktów EFI był transfer technologii w ramach InnovFin. Zgodnie z programem prac „Horyzont 2020” na lata 2018–2020 instrument ten miał na celu zapewnienie dodatkowego finansowania na transfer technologii przez przedsiębiorstwa znajdujące się na wczesnym etapie rozwoju oraz promowanie wykorzystania i komercjalizacji własności intelektualnej w obszarze kluczowych technologii prorozwojowych. W ocenie śródokresowej programu „Horyzont 2020” stwierdzono jednak, że ze środków tego instrumentu wspierano głównie finansowanie powiązane z uniwersytetami i instytucjami badawczymi. Chociaż możliwe, że pośrednim efektem projektów badawczych sfinansowanych przez EFI było utworzenie MŚP, to jednak nie zgromadzono danych na ten temat, a liczba powstałych przedsiębiorstw typu spin-off nie jest znana. Nie są też dostępne dane potrzebne do oceny, czy MŚP objętym wsparciem udało się wprowadzić innowacje na rynek.

49 EFI przekazał większość wsparcia dla MŚP za pośrednictwem instrumentu do celów gwarancji dla MŚP. Jest to instrument stymulowany zapotrzebowaniem bez ograniczonego pułapu finansowego. Miał on skłonić pośredników finansowych do udzielania pożyczek MŚP zaangażowanym w działalność badawczą i innowacyjną wysokiego ryzyka w ten sposób, że zmniejszał ekspozycję tych pośredników na ryzyko. Wsparcie z instrumentu gwarancyjnego trafiło do 37 440 ostatecznych odbiorców. Jedynie około 42% środków z tego instrumentu finansowego zostało jednak wykorzystane – przez 41% ostatecznych odbiorców – na opracowanie innowacyjnych produktów, procesów lub usług dla MŚP, co oznacza, że mniej niż połowa wsparcia posłużyła do wsparcia zdolności innowacyjnych MŚP. Zdolności innowacyjne uczestników stanowiły jedno z kryteriów kwalifikowalności, ale nie były uznawane za kluczowy element. Ponadto zostały one szeroko zdefiniowane i nie określono dla nich konkretnych wartości. W związku z tym nie da się ocenić faktycznego oddziaływania wsparcia na innowacje ani porównać wyników wypracowanych przez poszczególnych uczestników. Brak jasno określonych parametrów do pomiaru tych kryteriów zmniejsza skuteczność monitorowania innowacji i osłabia zgodność z celami strategicznymi programu „Horyzont 2020” (*załącznik III*).

Instrument na rzecz MŚP zapewnił skuteczne wsparcie w zakresie transferu technologii, jednak przyniósł jedynie niewielkie rezultaty pod względem wprowadzenia tych technologii na rynek

50 Należy podkreślić także pozytywne ustalenia Trybunału: kontrola wykazała, że Instrument na rzecz MŚP zapewnił skuteczne wsparcie na rzecz transferu technologii. Ponad trzy czwarte odwiedzonych MŚP realizujących działania z udziałem jednego beneficjenta (10 z 13 uczestników w tej kategorii, czyli 77%) pomyślnie przeprowadziło transfer technologii i przeszło od etapu koncepcji do etapu walidacji innowacji (*ramka 2*).

Ramka 2

Przykłady udanego transferu technologii w próbie Trybunału

NarcoScan

Kieszonkowy i przystępny cenowo wykrywacz środków odurzających. NarcoScan stanowi pierwszy kieszonkowy, przystępny cenowo wykrywacz narkotyków przeznaczony dla patroli policyjnych. Umożliwia on szybkie i dokładne wykrycie wszelkich środków odurzających od razu w terenie. Jego działanie opiera się na innowacyjnej technologii teledetekcji spektralnej i prowadzonej w chmurze aktualizowanej bazie danych o środkach odurzających. Te elementy, a także niskie koszty umożliwiają szerokie zastosowanie produktu, co przyczynia się do zwiększenia skuteczności działań organów ścigania, a jednocześnie obniża koszty i wspomaga zwalczanie środków odurzających.

UBEX

Optyczne przedłużenie zasięgu o ultrawysokiej rozdzielczości (UHD) 4K i 8K przeznaczone do wprowadzenia na rynek światowy. Rozwiązanie bazuje na wynikach wcześniejszych prac w ramach badań naukowych i rozwoju oraz oceny wykonalności na etapie 1. Projekt dotyczy zarządzania skrzynkami połączeniowymi. Innowacyjny charakter przedłużenia zasięgu Ubex polega na tym, że pozwala ono na przesyłanie sygnałów audio i wideo na odległość do 10 km w czasie rzeczywistym (bez opóźnienia transmisji), przy użyciu nowego protokołu przedłużenia zasięgu z wykorzystaniem światłowodu. Innowacja ta będzie szczególnie przydatna w miejscach wymagających przesyłania sygnałów na duże odległości, takich jak budynki, stadiony i tereny przemysłowe.

Lyo-Check

Automatyczna kontrola preparatów liofilizowanych za pomocą innowacyjnego systemu kontroli ICT. W ramach projektu utworzono innowacyjne, w pełni zautomatyzowane urządzenie przemysłowe do kontroli liofilizowanych preparatów farmaceutycznych przeznaczonych do wstrzykiwań. Kluczowy element stanowi innowacyjna koncepcja obejmująca specjalny zestaw algorytmów wykorzystywanych do inspekcji preparatów oraz nowo opracowaną technologię analizy gazów w przestrzeni nadpowierzchniowej (HSGA) służącą do badania sterylności produktu w ramach badania integralności zamknięcia pojemnika. Innowacja stanowi odpowiedź na potrzeby producentów w przemyśle farmaceutycznym, którzy wytwarzają preparaty liofilizowane, zapewnia bowiem innowacyjne zautomatyzowane urządzenie kontrolne, które umożliwia spójną i dokładną inspekcję liofilizowanych leków pozajelitowych.

CHARME

W przypadku tego produktu transfer technologii udało się pomyślnie przeprowadzić dzięki połączeniu znakomitych rezultatów klinicznych i terminowego wsparcia z funduszy UE. Uzyskany produkt to syntetyczny materiał do szybkiej regeneracji kości, który stanowi bezpieczniejszą i skuteczniejszą alternatywę dla przeszczepów autogenicznych i innego rodzaju przeszczepów kości. Jest jedynym produktem, dla którego dostępne są dane kliniczne na poziomie 1.

CLARITY

Skutki społeczne na rynkach – utworzono agencję oceniającą skutki społeczne i oprogramowanie SaaS wspomagane sztuczną inteligencją pomagające inwestorom zoptymalizować skutki społeczne ich inwestycji. Wsparcie finansowe z programu „Horyzont 2020" umożliwiło przedsiębiorstwu Clarity przeprowadzenie pogłębionego badania rynku i realizację strategicznego planu marketingowego, dzięki któremu przedsiębiorstwo Clarity AI stało się liderem w zakresie oceny skutków społecznych. Lepsze wyeksponowanie działań przedsiębiorstwa na rynku w istotny sposób przyczynia się do pozyskiwania nowych klientów, którzy poszukują wiarygodnych, najnowocześniejszych narzędzi służących optymalizacji społecznych skutków posiadanych portfeli inwestycyjnych. Program „Horyzont 2020" umożliwił również rozwój najnowocześniejszych technologii i metod, dzięki czemu udoskonalono produkt i rozszerzono jego funkcjonalności.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie informacji przekazanych przez MŚP, w których przeprowadzono wizyty kontrolne.

51 Kontrolerzy odnotowali jednak również przypadki, w których – mimo że działania związane z transferem technologii zakończyły się sukcesem – wprowadzenie produktu na rynek zostało wstrzymane w wyniku przejęcia przedsiębiorstwa lub niewystarczającego popytu na rynku. Przypadki te wykazały, że konieczne są silniejsze zabezpieczenia, takie jak zagwarantowanie, że innowacja będzie kontynuowana po wygaśnięciu finansowania dzięki zapewnieniu dostępu do najważniejszych rezultatów (nawet w takich sytuacjach jak przejęcie przedsiębiorstwa lub trudności rynkowe). Pozwoliłoby to ochronić i utrzymać efekty transferu technologii (***ramka 3***).

Ramka 3

Przykłady wstrzymanego transferu technologii w próbie Trybunału

Projekt realizowany przez małe i średnie przedsiębiorstwo w Finlandii w dziedzinie technologii informacyjno-komunikacyjnych (w ramach programu dotyczącego otwartych przełomowych innowacji) mógłby być dalej realizowany na szerszą skalę, lecz został wstrzymany w wyniku sprzedaży przedsiębiorstwa, po której przerwano transfer technologii.

Inny projekt, realizowany przez MŚP na Węgrzech w dziedzinie nanotechnologii (mający przyspieszyć ich wdrażanie), został zarzucony po ukończeniu prac z powodu braku popytu. Pod koniec realizacji projektu przedstawiciele branż będących odbiorcami wycofali złożone zamówienia.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy.

52 Instrument na rzecz MŚP miał zapewnić wsparcie w zakresie komercjalizacji, jednak zainteresowanie rynkowe było niewielkie. Kontrolerzy ustalili, że dwa spośród 13 MŚP objętych wizytą kontrolną, które realizowały działania z udziałem jednego beneficjenta i otrzymały finansowanie z tytułu dotacji, nie odnotowały wzrostu i nie udało im się następnie uzyskać żadnego dodatkowego rodzaju finansowania. Kolejne siedem spośród 13 MŚP, w których Trybunał przeprowadził wizyty kontrolne, osiągnęło etap komercjalizacji, ale nie udało im się wprowadzić wypracowanych rozwiązań technologicznych na rynek. Chociaż te MŚP wykazały się postępem technologicznym i zdolnościami innowacyjnymi, komercjalizację rozwiązań utrudniło wiele czynników, takich jak ograniczenia finansowe, przeszkody rynkowe, braki kadrowe, bariery regulacyjne, bariery technologiczne oraz inne czynniki zewnętrzne (***rys. 7***).

Rys. 7 | Czynniki utrudniające wprowadzenie na rynek rozwiązań wypracowanych przez skontrolowane MŚP (w przypadku działań z udziałem jednego beneficjenta)

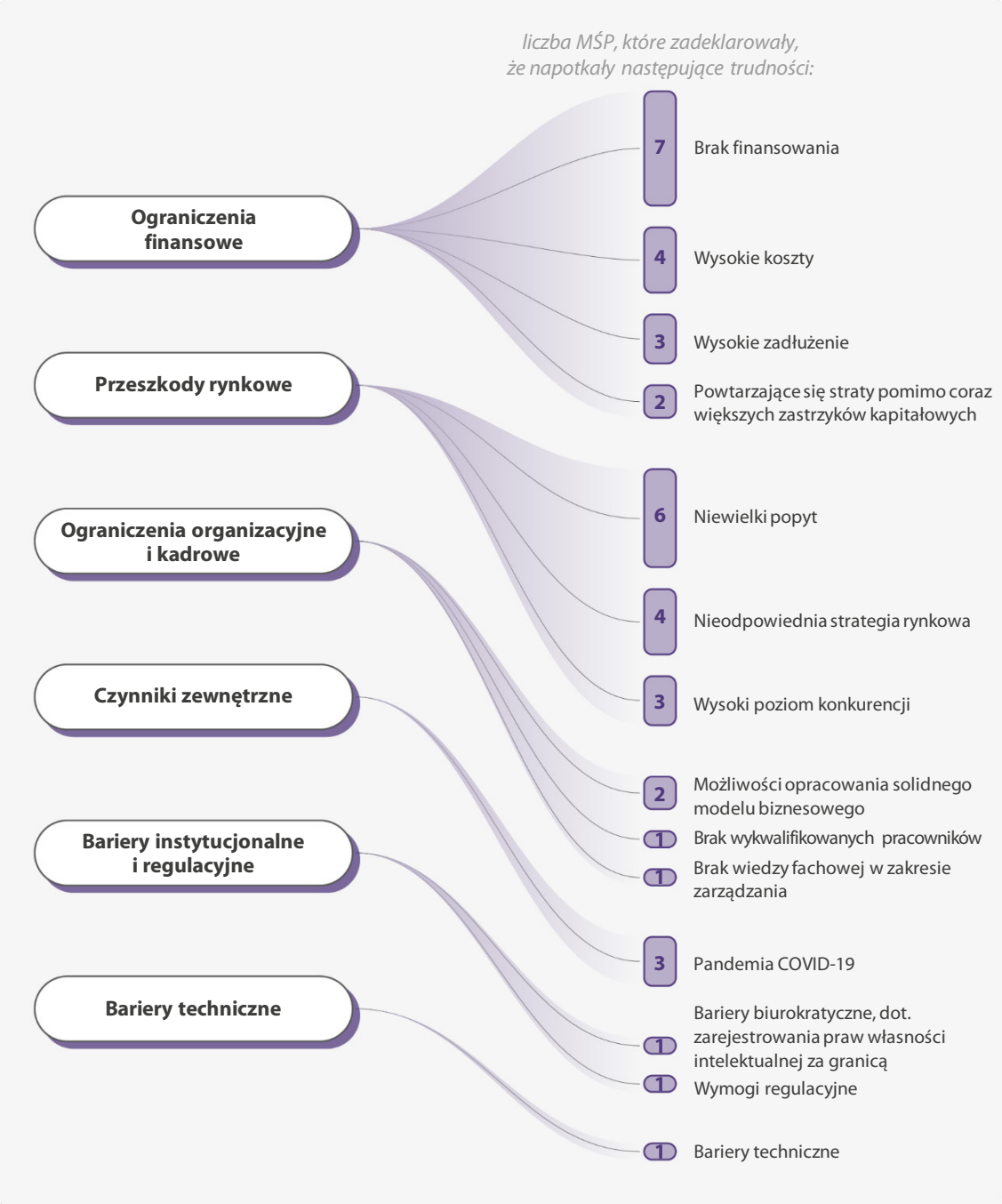

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie informacji przekazanych przez MŚP objęte wizytą kontrolną.

53 Uzupełnieniem dotacji były usługi świadczone przez Komisję w ramach Instrumentu na rzecz MŚP. Miały one ułatwić wprowadzenie na rynek nowych technologii, w tym zapewnić doradztwo w zakresie udoskonalania modeli biznesowych oraz zwiększania gotowości do pozyskiwania inwestorów, a także umożliwić udział w wydarzeniach networkingowych, by wyeksponować działalność przedsiębiorstwa. Trzy MŚP objęte próbą Trybunału, którym udało się skomercjalizować wypracowane produkty, skorzystały również z usług doradczych (*ramka 4*).

Ramka 4

Przykład MŚP, które pomyślnie wprowadziło produkt na rynek i skorzystało z usług doradczych oraz usług przyspieszenia rozwoju przedsiębiorstwa

Dzięki wsparciu UE MŚP opracowało na użytek przemysłowy innowacyjną, w pełni zautomatyzowaną maszynę do kontroli liofilizowanych produktów leczniczych (produkty liofilizowane – najczęściej produkty lecznicze, leki biologiczne lub żywność – to produkty poddane dehydratacji poprzez suszenie sublimacyjne w niskiej temperaturze, polegające na tym, że lód, czyli zamrożona woda, przechodzi bezpośrednio ze stałego stanu skupienia w gazowy i zmienia się w parę wodną).

Wprowadzenie tej technologii na rynek przeprowadzono poprzez skuteczną sprzedaż i eksport produktu, uzyskanie odpowiednich patentów oraz nawiązanie strategicznych partnerstw. Dzięki dodaniu tego innowacyjnego produktu do oferty przedsiębiorstwo generuje dochody, a Europa umocniła się na pozycji lidera w dziedzinie technologii do inspekcji farmaceutycznych. MŚP, które opracowało produkt, stało się dużym przedsiębiorstwem.

Usługi doradcze pozwoliły mu zwiększyć gotowość do pozyskiwania inwestorów oraz dopracować strategię komercjalizacji.

Wsparcie w zakresie tworzenia sieci kontaktów i wyeksponowania działalności przedsiębiorstwa pomogło w zwiększeniu eksportu produktu oraz włączeniu go do oferty przedsiębiorstwa.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie informacji przekazanych przez MŚP, w których przeprowadzono wizyty kontrolne.

54 Powyższe informacje dotyczą jednak pojedynczych przypadków, a w ramach programu nie monitorowano systematycznie, czy usługi doradcze przyczyniły się do lepszego wykorzystania wyników prac. W związku z tym nadal nie ma jasności co do tego, na ile te usługi pomogły we wprowadzaniu nowych technologii, jeśli wziąć pod uwagę szerszą populację MŚP.

Inicjatywy i narzędzia Komisji na rzecz transferu wiedzy nie były powszechnie znane, a ich oddziaływanie okazało się ograniczone

55 Do rozpowszechniania i wykorzystywania wyników innowacyjnych działań związanych z MŚP zastosowano szereg narzędzi, które miały zwiększyć ich widoczność oraz pomóc w transferze wiedzy. Podobnie jak w przypadku poprzednich programów badawczych, do kluczowych kanałów komunikacji należały: serwis informacyjny CORDIS (streszczenia projektów), prawa własności intelektualnej, strony internetowe projektów, wydarzenia i możliwości w zakresie tworzenia sieci kontaktów oraz doradztwo wspierające działania komunikacyjne i rozwój modeli biznesowych.

56 Niemniej w toku wizyt kontrolnych przeprowadzonych w MŚP kontrolerzy stwierdzili, że skuteczność tych narzędzi była zróżnicowana, a działania w zakresie rozpowszechniania i wykorzystywania wyników nie zawsze były dostosowane do potrzeb inwestorów. MŚP przyjmowały różne podejścia, w tym stosowały patenty i prototypy demonstracyjne, publikacje recenzowane oraz pokazy kliniczne, strony internetowe i sieci reklamowe, a także prowadziły komunikację z inwestorami (***ramka 5***).

Ramka 5

Kanały rozpowszechniania i wykorzystywania wyników – zróżnicowana skuteczność i niewielkie przełożenie na wykorzystanie wyników

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie informacji przekazanych przez MŚP, w których przeprowadzono wizyty kontrolne.

57 W ramach programu „Horyzont 2020” uruchomiono ponadto inicjatywę pod nazwą Radar Innowacji, której celem jest wspieranie transferu technologii poprzez identyfikację innowacji o dużym potencjale oraz wskazywanie tych, które są najbliższe wprowadzenia na rynek. Jednak z oceny *ex post* programu „Horyzont 2020” wynika, że ponad połowa beneficjentów nie wiedziała – jak twierdzili – o istnieniu tego narzędzia.

Skuteczność nowych narzędzi wprowadzonych w programie „Horyzont Europa” nie została jeszcze wykazana

58 W ramach realizowanego obecnie programu „Horyzont Europa” Komisja rozszerzyła i przeprojektowała zestaw narzędzi z programu „Horyzont 2020” (np. „Pionier” EIC, „Transformacja” EIC, „Akcelerator” EIC, platforma prezentująca wyniki programu „Horyzont”, instrument stymulujący wyniki „Horizon Results Booster” oraz poszerzone usługi w ramach narzędzia wspierania polityki). Na podstawie dostępnej dokumentacji i sprawozdań z oceny kontrolerzy Trybunału porównali przeznaczenie instrumentów z programu „Horyzont 2020” z instrumentami wprowadzonymi lub zmodyfikowanymi w ramach obecnego programu „Horyzont Europa”. Skupili się w szczególności na tym, jak narzędzia te wspierają transfer technologii, wprowadzanie rozwiązań na rynek oraz upowszechnianie i wykorzystywanie wyników (***załącznik IV***).

59 Komisja nie oceniła skuteczności narzędzi z programu „Horyzont 2020”. Ponadto analiza przeprowadzona przez Trybunał w toku kontroli wykazała, że ich najważniejsze uchybienia – jeśli chodzi o zdolność do wspierania transferu technologii oraz przyczyniania się do wprowadzania technologii na rynek i rozpowszechniania wyników – utrzymują się również w ramach obecnego programu „Horyzont Europa”. Komisja opracowuje obecnie i wdraża nowe inicjatywy w tym zakresie.

60 W WRF na lata 2028–2034 Komisja zamierza utworzyć Europejski Fundusz Konkurencyjności (EFK) oraz realizować – odrębnie, aczkolwiek w ścisłym powiązaniu z tym funduszem – nową edycję programu „Horyzont Europa”. Propozycja utworzenia EFK jest wynikiem szerszego podejścia mającego na celu wzmocnienie konkurencyjności, suwerenności technologicznej i odporności UE. Wsparciem mają zostać objęte innowacyjne przedsiębiorstwa typu start-up i MŚP. W opublikowanej przez Trybunał opinii dotyczącej EFK kontrolerzy podkreślili korzyści płynące z finansowania łączonego i kumulacyjnego oraz z zadowoleniem przyjęli propozycję utworzenia pojedynczego punktu dostępu, który ułatwi – zwłaszcza w przypadku MŚP – dostęp do finansowania.

Ramy monitorowania programu „Horyzont 2020” nie dały możliwości skutecznego prześledzenia, jak zmieniały się wyniki ekonomiczne uczestników i ich zdolności innowacyjne

61 W ocenie skutków programu „Horyzont 2020” Komisja stwierdziła, że luka innowacyjna stanowi w Europie główną przyczynę niskiej produktywności i spadającej konkurencyjności. Podkreśliła ona, jak ważne jest opracowywanie przełomowych technologii oraz przekształcanie ich w innowacje (tj. nowe produkty, procesy i usługi), które znajdą następnie zastosowanie w całej gospodarce. Wskazała również na związek między zdolnością przedsiębiorstw do wprowadzania innowacji a uzyskiwanym przez nie zwrotem z inwestycji, wartością eksportu oraz stanem zatrudnienia[15].

62 W poniższej sekcji przedstawiono wyniki analizy dotyczącej tego, czy Komisja ustanowiła odpowiednie ramy monitorowania, które pozwoliłyby weryfikować, w jaki sposób program „Horyzont 2020” oraz priorytet „wiodąca pozycja w przemyśle” w ramach tego programu przyczyniły się do poprawy wyników ekonomicznych oraz zdolności innowacyjnych uczestników.

Cele i wskaźniki programu nie zostały opracowane z myślą o wynikach gospodarczych i zdolnościach innowacyjnych wypracowanych przez uczestników ani nie służyły do pomiaru tych wyników i zdolności

Cele zostały zdefiniowane zbyt szeroko, by można było zmierzyć ogólne wyniki

63 Przeprowadzona przez Trybunał analiza wykazała, że cele programu określone w przepisach dotyczących programu „Horyzont 2020” nie były wystarczająco precyzyjne, aby można było zmierzyć postępy w ich realizacji. Zarówno cele ogólne, jak i szczegółowe określone w rozporządzeniu w sprawie programu „Horyzont 2020” zostały zdefiniowane na poziomie strategicznym i miały charakter ogólny. Dotyczyło to również dodatkowych celów odnoszących się do najważniejszych obszarów tematycznych, takich jak ICT, nanotechnologie, materiały zaawansowane, biotechnologia, zaawansowane systemy produkcji i przetwarzania oraz innowacje w MŚP. Cele te zostały określone w załącznikach do głównego aktu prawnego (***rys. 8***).

[15] Ocena skutków, sekcja 2, s. 7.

Rys. 8 | Program „Horyzont 2020” – cel ogólny i cel szczegółowy dotyczące „Wiodącej pozycji w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych”

Cel ogólny

Program „Horyzont 2020”

przyczynianie się do zbudowania społeczeństwa i gospodarki opartych na wiedzy i innowacjach w Unii poprzez pozyskanie dodatkowych nakładów na badania, rozwój i innowacje, wnosząc w ten sposób wkład w osiągnięcie celów w zakresie badań i rozwoju

Cel szczegółowy

Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych

budowa i utrzymanie wiodącej globalnej pozycji dzięki badaniom naukowym i innowacjom w zakresie technologii prorozwojowych i technologii kosmicznych, stanowiących podstawę konkurencyjności w wielu istniejących i powstających gałęziach przemysłu i sektorach

Źródło: rozporządzenie w sprawie programu „Horyzont 2020”, art. 5 i załącznik I.

64 Również w odniesieniu do realizowanego obecnie programu „Horyzont Europa” Komisja nie określiła celów operacyjnych odpowiadających poszczególnym konkretnym obszarom tematycznym, lecz ustanowiła cele dla programu jako całości. Podejście to odbiega od podejścia przyjętego w innych programach UE wspierających badania naukowe i innowacje. Trybunał odnotowuje na przykład, że w przypadku programu „Cyfrowa Europa”[16] określono cele operacyjne dla każdego z pięciu szczegółowych obszarów tematycznych.

[16] Rozporządzenie (UE) 2021/694.

Wskaźniki stosowane w programie „Horyzont 2020” nie pozwalały monitorować wyników ekonomicznych ani zdolności innowacyjnych przedsiębiorstw

65 Rozporządzenie finansowe UE nakłada wymóg, aby wydatki UE były ukierunkowane na wyniki, a osiągnięcie celów było monitorowane za pomocą wskaźników wykonania[17]. W rozporządzeniu w sprawie programu „Horyzont 2020”[18] nałożono wymóg ustanowienia wskaźników, które umożliwiałyby pomiar na przestrzeni czasu oraz były realistyczne, odzwierciedlały logikę interwencji i były dostosowane do hierarchii celów i działań w ramach programu. Ponadto w decyzji wykonawczej w sprawie programu „Horyzont 2020” określono siedem obowiązkowych wskaźników wykonania[19] dotyczących priorytetu „wiodąca pozycja w przemyśle” (***rys. 9***).

Rys. 9 | Wskaźniki wykonania dla priorytetu „wiodąca pozycja w przemyśle”

Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych	Dostęp do finansowania ryzyka	Innowacje w MŚP
• Zgłoszenia patentowe i przyznane patenty w zakresie różnych technologii prorozwojowych i przemysłowych • Odsetek uczestniczących przedsiębiorstw wprowadzających innowacje, które są nowe dla przedsiębiorstwa lub rynku (dotyczy okresu projektu plus trzy lata) • Liczba wspólnych publikacji publiczno-prywatnych	• Całkowita liczba inwestycji uzyskanych dzięki finansowaniu dłużnemu i inwestycjom venture capital • Liczba podmiotów korzystających z finansowania i wysokość lewarowanych środków prywatnych	• Odsetek uczestniczących MŚP wprowadzających innowacje nowe dla przedsiębiorstwa lub rynku (dotyczy okresu realizacji projektu plus trzy lata) • Wzrost gospodarczy i tworzenie miejsc pracy w uczestniczących MŚP

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie decyzji Rady 2013/743/UE.

---

[17] Art. 30 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012, art. 33 rozporządzenia (UE, Euratom) 2018/1046 i art. 33 rozporządzenia (UE) 2024/2509.

[18] Motyw 46.

[19] Załącznik II do decyzji Rady 2013/743/UE. W ocenie skutków z czerwca 2012 r. określono jedynie trzy możliwe wskaźniki, po jednym dla każdego celu szczegółowego.

66 Następnie Komisja ustanowiła mechanizmy monitorowania, w tym definicje poszczególnych wskaźników, wymogi dotyczące danych, poziomy wyjściowe i docelowe. Program „Horyzont 2020” miał być oceniany pod kątem rezultatów i oddziaływania, a ocena miała być dokonana na podstawie wspomnianych wyżej wskaźników.

67 Trybunał wykrył znaczne różnice w sposobie określania oczekiwanych skutków działań opartych na współpracy i działań na rzecz MŚP w programach prac odnoszących się do następujących obszarów tematycznych: ICT, NMBP i innowacje w MŚP. W przypadku działań opartych na współpracy oczekiwane skutki obejmowały szerszy zakres celów i wykraczały poza wyniki ekonomiczne. Jeśli chodzi natomiast o działania na rzecz innowacji w MŚP, w większym stopniu skupiono się na skutkach gospodarczych dla wspieranych przedsiębiorstw (***rys. 10***).

Rys. 10 | Przykłady opisu oczekiwanych skutków działań w programach prac

Projekty oparte na współpracy

Oczekiwane oddziaływanie działania „Wysoce skuteczne materiały izolacyjne o ulepszonych właściwościach" w programie prac na lata 2016-2017 – sektor NMBP

(Kod działania: EEB-01-2016)

W porównaniu z najnowocześniejszymi materiałami i komponentami nowo opracowane materiały mają zapewnić:

- poprawę właściwości izolacyjnych na poziomie komponentów o co najmniej 25%;
- zmniejszenie całkowitych kosztów o co najmniej 20% w porównaniu z istniejącymi rozwiązaniami;
- poprawa trwałości komponentów o co najmniej 20%;
- poszanowanie zasad zrównoważonego rozwoju;
- poprawę jakości powietrza w pomieszczeniach;
- dowody na duże możliwości powielenia proponowanego rozwiązania w Europie, zarówno w przypadku nowych konstrukcji, jak i renowacji;
- łatwiejsze wdrażanie;
- zmniejszenie zużycia energii w całym cyklu życia budynku o co najmniej 15%;
- wkład w działania normalizacyjne i certyfikacyjne.

Działania na rzecz MŚP

Oczekiwane oddziaływanie działania „Przyspieszenie wprowadzania przez MŚP rozwiązań z zakresu nanotechnologii, materiałów zaawansowanych lub zaawansowanych technologii produkcji i przetwarzania przez MŚP" w ramach programu prac na lata 2014-2015 – sektor nanotechnologii, materiałów zaawansowanych, biotechnologii, zaawansowanych systemów produkcji i przetwarzania

(Kod działania: H2020-SMEINST-2-2014)

Oczekiwane oddziaływanie:

- zwiększenie rentowności i przyspieszenie rozwoju poprzez łączenie i wykorzystywanie nowej i istniejącej już wiedzy na potrzeby opracowania innowacyjnych, przełomowych i konkurencyjnych rozwiązań, które pozwolą skorzystać z możliwości rynkowych w Europie i na świecie;
- wprowadzanie na rynek i dystrybucja innowacji mających na celu sprostanie konkretnym wyzwaniom w zrównoważony sposób;
- zwiększenie inwestycji prywatnych w innowacje, w szczególności pozyskanie prywatnych współinwestorów lub inwestycji po zakończeniu projektów;
- oczekiwane oddziaływanie należy jasno opisać pod względem jakościowym i ilościowym (np. wskazać oddziaływanie na obroty, zatrudnienie, udział w rynku, zarządzanie własnością intelektualną, sprzedaż, zwrot z inwestycji i zysk).

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie informacji Komisji.

68 Ponadto Trybunał ustalił, że Komisja określiła wskaźniki dotyczące „Wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy” – a mianowicie zmiany w obrotach przedsiębiorstwa i liczbie zatrudnionych pracowników – w przypadku których niekoniecznie istnieje związek przyczynowy między produktami wypracowanymi w ramach projektu a wynikami ekonomicznymi. Ponadto w ramach priorytetu „wiodąca pozycja w przemyśle” Komisja gromadziła dane dotyczące tych wskaźników wyłącznie w odniesieniu do MŚP, mimo że w projektach opartych na współpracy uczestniczyły również inne kategorie przedsiębiorstw nastawionych na zysk.

69 Kontrolerzy wykryli również niespójności w definicjach podobnych wskaźników odnoszących się do celów szczegółowych. Na przykład wskaźnik pomiaru innowacji wprowadzonych na rynek w ramach „Wiodącej pozycji w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych” („odsetek uczestniczących przedsiębiorstw wprowadzających innowacje, które są nowe dla przedsiębiorstwa”) różnił się od odpowiedniego wskaźnika w ramach Instrumentu na rzecz MŚP (zdefiniowanego jako „liczba i odsetek uczestniczących MŚP, które wprowadziły innowacje w przedsiębiorstwie lub na rynku”)[20]. Mimo że są to podobne wskaźniki, sposób definiowania nie był spójny (drugi ze wskaźników obejmował również liczbę uczestników), co oznacza, że nie były one porównywalne. Ponadto obie definicje były niejednoznaczne, ponieważ opierały się na sprawozdawczości własnej beneficjenta dotyczącej tego, czy innowacje zostały wprowadzone lub były planowane (w okresie realizacji projektu lub w ciągu kolejnych trzech lat).

70 Ponadto Komisja gromadziła dane jedynie w trakcie realizacji projektu i nie obejmowała monitorowaniem etapu komercjalizacji po zakończeniu projektu. Informacje gromadzono na podstawie sprawozdań okresowych składanych na koniec każdego etapu projektu[21]. Komisja nie zwracała się o żadne informacje po zakończeniu projektów.

71 Należy także zauważyć, że poziom wyjściowy wskaźnika określono tylko dla jednego z siedmiu obowiązkowych wskaźników (wskaźnik „liczba podmiotów korzystających z finansowania i wysokość lewarowanych środków prywatnych”). Wartości wyjściowych nie określono dla sześciu z siedmiu obowiązkowych wskaźników wykonania określonych w odniesieniu do priorytetu „wiodąca pozycja w przemyśle”.

---

[20] Wskaźniki programu „Horyzont 2020”.

[21] Wzór sprawozdania okresowego w ramach programu „Horyzont 2020”.

Niektóre agencje krajowe stosują bardziej adekwatne wskaźniki do monitorowania wyników ekonomicznych lub zdolności innowacyjnych przedsiębiorstw

72 Trybunał porównał też wskaźniki stosowane w programie „Horyzont 2020" ze wskaźnikami stosowanymi przez krajowe agencje do spraw innowacji w pięciu skontrolowanych państwach członkowskich. W trzech państwach członkowskich (Finlandia, Hiszpania i Niderlandy) agencje krajowe stosowały do pomiaru oczekiwanych i rzeczywistych korzyści gospodarczych bardziej adekwatne wskaźniki niż te określone przez Komisję. Na przykład hiszpańska agencja wykorzystywała jako wskaźnik odsetek sprzedaży i eksportu danego przedsiębiorstwa, który można przypisać innowacjom technologicznym wypracowanym w finansowanych projektach. Pomiaru dokonywano w różnych momentach na przestrzeni czasu (oczekiwany odsetek na koniec projektu i rzeczywisty odsetek po komercjalizacji). W Niderlandach agencja monitorowała wyniki ekonomiczne przedsiębiorstw w odniesieniu do polityki innowacyjnej ukierunkowanej na realizację misji i projektów realizowanych w ramach krajowego funduszu wzrostu gospodarczego. Z kolei agencja działająca w Finlandii ściśle monitorowała rozwój przedsiębiorstw i wyniki wypracowywane przez nie w zakresie eksportu.

73 Ponadto agencje, w których Trybunał przeprowadził wizyty kontrolne, monitorowały wyniki ekonomiczne przedsiębiorstw nie tylko podczas realizacji projektów, ale również po ich zakończeniu. Przykładowo:

- w Niderlandach agencja monitorowała wyniki ekonomiczne przedsiębiorstw w trakcie realizacji projektu i po jego zakończeniu;
- w Hiszpanii w systemie monitorowania stosowanym przez agencję gromadzi się informacje po zakończeniu projektów i dwa lata po wprowadzeniu rezultatów projektu na rynek;
- w Finlandii agencja publiczna oceniała finansowane projekty również po ich zakończeniu;
- we Włoszech agencja publiczna monitorowała wyniki zarówno w trakcie realizacji, jak i po zakończeniu projektu;
- węgierskie agencje publiczne monitorowały w ramach niektórych naborów wypracowane rezultaty po zakończeniu projektów i w trakcie dodatkowego trzyletniego okresu, ale nie dłużej.

Monitorowanie prowadzone przez Komisję nie jest ani ukierunkowane na dany podmiot, ani długoterminowe

Monitorowanie prowadzone przez Komisję nie koncentruje się na wpływie wsparcia na korzystające z niego podmioty

74 Monitorowanie programu „Horyzont 2020” prowadzone przez Komisję nie miało wyraźnie na celu gromadzenia informacji od uczestników na przestrzeni kilku kolejnych okresów programowania ani wykorzystywania takich danych do badań wzdłużnych. Takie podejście wymagałoby wprowadzenia niepowtarzalnego identyfikatora dla każdego podmiotu i śledzenia zmian w jego strukturze prawnej (takich jak połączenia, wydzielanie nowych podmiotów lub zakończenie działalności). Identyfikator taki wprowadzono dla wszystkich umów o udzielenie dotacji zarejestrowanych w systemie e-dotacji stosowanym przez Komisję.

75 Niemniej monitorowanie prowadzone przez Komisję i struktura bazy danych koncentrowały się na projektach, a nie na uczestniczących podmiotach. Szczegółowe dane dotyczące innowacji, na przykład na temat praw własności intelektualnej posiadanych przez poszczególnych uczestników, nie były dostępne, z wyjątkiem projektów z udziałem jednego beneficjenta, w przypadku których w każdym projekcie uczestniczył tylko jeden uczestnik. Ponadto systemy monitorowania stosowane przez Komisję i grupę EBI nie są zintegrowane. Uniemożliwia to generowanie danych dotyczących poszczególnych podmiotów, które obejmowałyby wszystkie instrumenty wykorzystywane w programie „Horyzont 2020”.

76 Co więcej, informacje na temat sytuacji finansowej uczestników nie były dostępne w bazie CORDA (bazie danych Komisji służącej monitorowaniu). Uniemożliwiło to rzetelne monitorowanie wyników ekonomicznych uczestniczących przedsiębiorstw na przestrzeni czasu. Komisja poinformowała, że począwszy od 2023 r. dane finansowe z bazy Orbis były w niektórych przypadkach przesyłane do bazy CORDA.

77 Również w ramach realizowanego obecnie programu „Horyzont Europa” stosowany przez Komisję system monitorowania nie zapewnia wszystkich danych niezbędnych do kompleksowego przeprowadzenia długoterminowej analizy dotyczącej poszczególnych uczestników. W rezultacie nie można wiarygodnie monitorować ani ocenić zwrotu z inwestycji publicznych i długoterminowych skutków wsparcia dla danego przedsiębiorstwa.

78 Ponadto w opinii w sprawie wniosku Komisji dotyczącego programu „Horyzont Europa” na lata 2028–2034 Trybunał zauważył, że proponowane wskaźniki nie umożliwią prostego gromadzenia danych dotyczących poszczególnych przedsiębiorstw, co oznacza, że ograniczenia zaobserwowane w odniesieniu do tych programów nie zostaną wyeliminowane.

W przeprowadzonej przez Komisję ocenie końcowej projektu nie weryfikowano konsekwentnie rezultatów w zakresie rozpowszechniania ani realizacji biznesplanu

79 Na koniec każdego okresu sprawozdawczego uczestnicy muszą wprowadzić do bazy CORDA dane z monitorowania (takie jak liczba praw własności intelektualnej, obrót lub liczba pracowników). Trybunał stwierdził jednak, że nie wszystkie rodzaje własności intelektualnej wynikające z wypracowanych innowacji zostały ujęte w bazie danych, ponieważ we wnioskach o udostępnienie danych nie uwzględniono tajemnic przedsiębiorstwa ani licencji na oprogramowanie. Tymczasem tylko dziewięć z 25 odwiedzonych MŚP chroniło swoje innowacyjne produkty patentami. Siedem wykorzystało do tego celu tajemnice przedsiębiorstwa lub licencje na oprogramowanie. Sytuację tę potwierdzają również odpowiedzi na ankietę Trybunału: 29 MŚP (reprezentujących około 34% respondentów) wskazało, że wypracowane przez nie wyniki projektów w ramach programu „Horyzont 2020" poskutkowały złożeniem wniosku o nowy patent. Jednocześnie kolejne 52 projekty (61% respondentów) przyniosły wyniki w zakresie innowacji inne niż patenty.

80 Niektórzy uczestnicy – w szczególności dotyczy to projektów z udziałem jednego beneficjenta – uwzględnili w swoich ostatecznych biznesplanach informacje na temat tajemnic przedsiębiorstwa lub licencji na oprogramowanie. Ponieważ jednak dane dotyczące praw własności intelektualnej tego rodzaju nie są zawarte w bazie danych Komisji, nie są one również objęte monitorowaniem.

81 Jednocześnie w odniesieniu do wskaźnika dotyczącego patentów Trybunał zidentyfikował problemy metodyczne, które skutkowały systematycznym zawyżaniem sprawozdawczości, ponieważ wskaźnik ten obejmował również tzw. patenty wyjściowe, tj. patenty zgłoszone przed rozpoczęciem projektu. Te prawa własności intelektualnej nie miały żadnego związku z finansowaniem w ramach programu „Horyzont 2020", ale stanowiły znaczną część wartości podanej dla tego wskaźnika. W przypadku projektów dotyczących podpriorytetu „Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych" finansowanych w ramach programu „Horyzont 2020" po rozpoczęciu projektów złożono jedynie 147 z 642 zgłoszeń patentowych zgłoszonych w sprawozdawczości przez Komisję do 2025 r. (około 23%) i 62 z 261 przyznanych patentów (około 24%).

82 Trybunał porównał również wybrane szacunki z biznesplanów z rzeczywistym wynikiem ekonomicznym, aby zbadać, w jakim stopniu szacunki przedstawione przez uczestników w biznesplanach były realistyczne. W przypadku co najmniej trzech z 13 skontrolowanych MŚP będących jedynym beneficjentem, które przedstawiły sprawozdania finansowe za co najmniej niektóre lata, Trybunał stwierdził, że w pierwotnych biznesplanach znacznie przeszacowano (tj. o co najmniej jedną trzecią) potencjalny wzrost wyników ekonomicznych pod względem zatrudnienia lub dochodów (***ramka 6***).

Ramka 6

Przykłady zbyt optymistycznych biznesplanów

W przypadku włoskiego MŚP objętego próbą Trybunału porównanie szacunków zawartych w ostatecznym biznesplanie dostarczonym na koniec projektu ze sprawozdaniami finansowymi przedstawia się następująco:

— faktyczna liczba pracowników odpowiadała 54% szacunków w 2021 r., 57% w 2022 r., 37% w 2023 r. i jedynie 25% w 2024 r.;

— rzeczywiste dochody były znacznie niższe od szacunków i stanowiły około 15% pierwotnych szacunków na 2021 r., 4% w latach 2022 i 2023 oraz tylko 1% w 2024 r.

Zgodnie ze sprawozdaniem finansowym hiszpańskie MŚP posiadało w 2015 r. aktywa o łącznej wartości 1,5 mln euro. Biznesplan przedsiębiorstwa, załączony do umowy o udzielenie dotacji z 2015 r., przewidywał, że w 2019 r. przedsiębiorstwo będzie posiadać aktywa o łącznej wartości 80 mln euro. Na koniec 2019 r. w sprawozdaniu finansowym tego przedsiębiorstwa wykazano jednak aktywa o łącznej wartości zaledwie 4 mln euro.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie informacji przekazanych przez Komisję i MŚP, w których przeprowadzono wizyty kontrolne.

83 Wreszcie Trybunał odnotował przypadki, gdy w biznesplanach składanych w ramach wcześniejszych naborów wniosków wnioskodawcy przedstawiali zbyt optymistyczne szacunki, które następnie skorygowali w dół we wnioskach o dofinansowanie składanych w ramach późniejszych naborów. Systematyczna ocena przeprowadzana przez Komisję na zakończenie projektu mogłaby wzmocnić motywację uczestników do przygotowywania lepiej uzasadnionych i bardziej realistycznych wniosków i biznesplanów, a tym samym do bardziej realistycznego szacowania tego, w jaki sposób udział w unijnych programach w zakresie badań naukowych i innowacji może wpłynąć na osiągane przez nich wyniki ekonomiczne.

Ograniczone działania następcze po zakończeniu projektu uniemożliwiły ocenę komercjalizacji rezultatów i zwiększenia skali działalności MŚP

84 W odpowiedzi na ankietę Trybunału MŚP wskazały jako kluczowe czynniki napędzające prowadzoną przez nie działalność rynkową: solidną wiedzę specjalistyczną (około 46%), a także dojrzałość innowacji i popyt rynkowy (około 52%). Z dowodów zebranych od MŚP, w których Trybunał przeprowadził wizyty kontrolne, wynika jednak, że czynniki te nie prowadziły systematycznie do zwiększenia skali działalności.

85 Ponad połowa skontrolowanych MŚP uczestniczących w projektach opartych na współpracy (siedem z 12 MŚP) nie wprowadziła na rynek produktów wypracowanych w projektach. Wynikało to głównie z braku takiego zamiaru (trzy przypadki), ograniczonej konkurencyjności w porównaniu z innymi rozwiązaniami rynkowymi (jeden przypadek), a także przestarzałości rozwiązania (dwa przypadki) lub decyzji biznesowej (jeden przypadek). Również ponad połowa skontrolowanych MŚP uczestniczących jako jedyny beneficjent (siedem z 13 MŚP) zgłosiła potrzebę dodatkowego wsparcia po zakończeniu projektu. Kontrolerzy odnotowali także dwa przypadki, w których MŚP zaprzestało działalności lub zaprzestało działalności w zakresie badań naukowych i innowacji, ponieważ nie uzyskało dalszego finansowania lub w wyniku decyzji biznesowej. Choć zwroty z badań naukowych i innowacji są z natury niepewne, Trybunał uważa, że dane te wskazują na niedociągnięcia w sposobie, w jaki Komisja identyfikuje najbardziej obiecujące projekty i związane z nimi potrzeby finansowe na koniec projektu.

86 W tym kontekście Trybunał odnotował dobrą praktykę – inicjatywę Agencji Unii Europejskiej ds. Programu Kosmicznego (EUSPA) częściowo finansowaną w ramach obecnego programu „Horyzont Europa". W ramach inicjatywy wspiera się rozwój rynku unijnego sektora wykorzystania danych satelitarnych (downstream) i wykorzystanie rozwiązań kosmicznych (CASSINI). Rezultaty wypracowane w projektach przez uczestników inicjatywy są ściśle monitorowane, a finansowanie działań następczych jest przydzielane w taki sposób, aby rezultaty te mogły być dalej rozwijane i ostatecznie wprowadzone na rynek.

87 Trybunał ocenił również wpływ zakończonych projektów na wyniki ekonomiczne 25 MŚP, w których przeprowadził wizyty kontrolne, ponieważ informacje te nie są dostępne w ramach monitorowania Komisji. Prawie wszystkie 12 skontrolowanych MŚP uczestniczących w projektach opartych na współpracy działało głównie jako podmioty opracowujące technologie. Wprawdzie dotacje skutkowały zwiększeniem dochodów MŚP na etapie realizacji projektu, lecz co najmniej dziewięć MŚP nie osiągnęło etapu rynkowego wykorzystania produktów wypracowanych w projektach. Trybunał nie był zatem w stanie ustalić związku przyczynowego między produktami technologicznymi wypracowanymi w ramach projektu a wynikami ekonomicznymi przedsiębiorstw.

88 Jednocześnie Trybunał zidentyfikował też pozytywne przykłady – w czterech przypadkach, w których uczestnikom udało się przełożyć wyniki rozwoju technologicznego na sukces rynkowy, kontrolerzy zidentyfikowali kluczowe czynniki wpływające na ten sukces (*rys. 11*).

Rys. 11 | Kluczowe czynniki wpływające na sukces gospodarczy

Sektor ICT (Program otwartych przełomowych innowacji)

Węgry

Wyjątkowa jakość wychodząca naprzeciw zapotrzebowaniu rynku na produkty wysokiej jakości: W 2023 r. przedsiębiorstwo odniosło ogromny sukces, bowiem przychody ze sprzedaży jego innowacyjnego produktu wzrosły trzykrotnie w porównaniu z 2022 r. (dzięki połączeniu niższej ceny i wyższego popytu). W 2024 r. wartość obrotów tym produktem spadła (odnotowano spadek o około pół miliona), ponieważ na rynek weszło więcej konkurentów. Obroty zmniejszyły się, ale pozostają na stabilnym poziomie.

Nastawienie na zapotrzebowanie: MŚP nie zamierza dalej rozwijać swojego produktu, ponieważ zapotrzebowanie zmieniło się i obejmuje obecnie technologie średniej jakości, a nie technologie wysokiej jakości takiej jak opracowany produkt. Przedsiębiorstwo jest jednak przekonane, że zapotrzebowanie na jego produkt nadal istnieje.

Włochy

Czynniki sprzyjające pomyślnej realizacji projektu już na etapie wniosku: Przeprowadzono m.in. analizę wyzwań i potrzeb rynkowych, w tym analizę zapotrzebowania i zaangażowania zainteresowanych stron.

Finansowanie z programu „Horyzont 2020": Dzięki temu finansowaniu włoskie MŚP było konkurencyjne na rynku i jako pierwsze wprowadziło na rynek tego rodzaju rozwiązanie.

Hiszpania

Nowatorskie rozwiązanie, które skutecznie zaspokaja potrzeby klientów

Finansowanie z programu „Horyzont 2020": Dzięki temu finansowaniu hiszpańskie MŚP mogło ukierunkować zasoby na opracowanie jak najlepszego produktu, przyspieszyć prace nad jego rozwojem oraz wcześniej osiągnąć gotowość rynkową. MŚP opracowało platformę technologiczną na rzecz zrównoważonego rozwoju, która wykorzystuje uczenie maszynowe i duże zbiory danych do przekazywania inwestorom, organizacjom i konsumentom informacji na temat środowiskowych i społecznych skutków inwestycji.

Sektor opieki zdrowotnej

Niderlandy

Udokumentowane dane kliniczne dobrej jakości: Jest to jedyny tego typu produkt, dla którego dostępne są dane kliniczne na poziomie 1, w tym dane na temat pacjentów wysokiego ryzyka (takich jak osoby palące papierosy).

Finansowanie z programu „Horyzont 2020": Finansowanie to było kluczowe przy wprowadzaniu produktu na rynek, które zakończyło się powodzeniem. Finansowanie pomogło MŚP w: zdobyciu danych przedklinicznych na potrzeby rozpowszechnienia informacji, uzyskaniu zgód ze strony organów regulacyjnych, zatrudnieniu pracownika naukowego na potrzeby badań przedklinicznych i klinicznych (na potrzeby wyeksponowania działań i uzyskania zgód organów regulacyjnych), zatrudnieniu operatora i dostosowaniu pomieszczenia czystego do najnowocześniejszych technik produkcji. Wsparcie przyczyniło się do znalezienia przez holenderskie MŚP wiarygodnego partnera do przeprowadzenia fuzji i rozpoczęcia komercjalizacji. Pierwsze produkty tego przedsiębiorstwa weszły w 2018 r. na rynek w UE i USA.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie informacji przekazanych przez MŚP, w których przeprowadzono wizyty kontrolne.

Niepoprawne lub niekompletne dane sprawiły, że Komisja miała mniejsze zdolności do monitorowania programu „Horyzont 2020”

89 W ramach monitorowania programu „Horyzont 2020” Komisja wykorzystuje dane z kilku źródeł, w tym dane zgłaszane przez beneficjentów (patenty, innowacje, publikacje, obrót i zatrudnienie) oraz dane pochodzące od podmiotów, którym powierzono wykonanie zadań, takich jak grupa EBI.

90 Już w sprawozdaniu rocznym za 2024 r.[22] Trybunał zwrócił uwagę na uchybienia w wiarygodności zgłoszonych danych dotyczących programu „Horyzont 2020”. Potwierdziły to wizyty kontrolne na miejscu w pięciu państwach członkowskich. W trakcie wizyt Trybunał wykrył przypadki niekompletnej i niespójnej sprawozdawczości w 22 z 33 projektów objętych próbą. Uchybienie to stwierdzono między innymi w przypadku dwóch MŚP, które zgłosiły nieprawidłowe dane (dotyczące sytuacji finansowej lub liczby pracowników). W innym projekcie dane w ujęciu rocznym dotyczące rzeczywistych i oczekiwanych obrotów oraz liczby pracowników nie były co roku uzupełniane przez wszystkich członków konsorcjum. Może to wynikać z faktu, że dane z monitorowania są zgłaszane samodzielnie i nie są systematycznie weryfikowane przez Komisję.

91 Na podstawie danych zawartych w CORDA Komisja obliczyła dla całego programu „Horyzont 2020” wartości wskaźników odnoszących się do patentów, innowacyjnych przedsiębiorstw, publikacji, obrotu przedsiębiorstw i zatrudnienia. Wartości te obliczano w różnych momentach i zgłaszano w różnych kontekstach. Ponieważ źródła danych nie zostały zarchiwizowane, Trybunał nie był w stanie zweryfikować zgłoszonych wartości wskaźników.

92 Analizując projekty objęte próbą, kontrolerzy Trybunału wykryli inne niespójności w bazie danych CORDA. Przykładowo w przypadku pięciu z 18 projektów opartych na współpracy liczba innowacyjnych przedsiębiorstw zgłoszonych przez beneficjentów przekroczyła liczbę uczestniczących przedsiębiorstw i MŚP w konsorcjach. Ponadto w przypadku trzech z 15 projektów z udziałem jednego beneficjenta Trybunał stwierdził, że pojedyncze MŚP w projekcie było liczone dwukrotnie ze względu na nieprawidłową sprawozdawczość własną.

[22] Pkt 3.55: „Brak szczegółowych informacji na temat zgłoszonych kluczowych wskaźników efektywności dla programu »Horyzont 2020« znacznie osłabia wiarygodność przedstawianych danych”.

93 Co więcej, EFI nie monitorował, czy wspierane MŚP skutecznie wprowadziły produkty wypracowane w ramach badań na rynek lub rozpowszechniały wyniki, mimo że takie monitorowanie przewidziano w umowie o delegowaniu zadań. Uniemożliwiło to ocenę długoterminowego wpływu gwarancji dla MŚP na innowacje wprowadzone przez uczestników.

94 Te niedociągnięcia w sposobie określania celów i wskaźników programu oraz w jakości i wiarygodności danych z monitorowania miały również niekorzystny wpływ na ocenę *ex post* przeprowadzaną przez Komisję (zob. również pkt ***63***–***71***).

W ramach oceny *ex post* programu „Horyzont 2020” nie oceniono wkładu programu w poprawę wyników ekonomicznych ani zdolności innowacyjnych uczestników

95 Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie programu „Horyzont 2020”[23] Komisja musiała przeprowadzić dwie oceny programu: śródokresową (do końca 2017 r.) i *ex post* (do końca 2023 r.). Jeśli chodzi o ocenę *ex post* Komisja była zobowiązana do oceny programu, obejmującej zasadność, realizację i osiągnięcia, a także skutki długoterminowe i trwałość. Ocena ta miała zapewnić informacje potrzebne do podjęcia decyzji w sprawie dalszych działań[24]. Ocena miała zostać przeprowadzona zgodnie z wytycznymi Komisji dotyczącymi lepszego stanowienia prawa.

96 Jeśli chodzi o ocenę oddziaływania programów badawczych finansowanych przez UE, a w szczególności wkładu tych programów w wyniki ekonomiczne i zdolności innowacyjne, należy zwrócić uwagę na pewne szczególne wyzwania (***rys. 12***).

[23] Art. 32.

[24] Art. 32 ust. 4.

Rys. 12 | Wyzwania związane z oceną oddziaływania finansowanych przez UE programów w zakresie badań naukowych i innowacji na wyniki ekonomiczne i zdolności innowacyjne

Rozliczne cele i instrumenty

Nie da się przeprowadzić miarodajnej oceny interwencji publicznej, jeśli cel polityki nie został jasno określony. Chodzi w tym przypadku o przejrzystość priorytetów lub określenie wagi poszczególnych celów, jeżeli interwencja polityczna ma jednocześnie przyczyniać się do realizacji różnych celów. W unijnych programach finansowania badań naukowych wskazano tymczasem rozliczne cele. Przy dokonywaniu oceny *ex post* nadmiar celów stanowi zasadniczy problem, jeżeli brakuje wytycznych co do tego, jaką wagę przypisać poszczególnym – potencjalnie konkurującym ze sobą – celom. Ponadto, jeśli chodzi o badania naukowe finansowane przez UE, istnieją różne instrumenty ukierunkowane na realizację różnych celów, a także różne – czasem konkurujące ze sobą – priorytety. Ustalenia z oceny jednego instrumentu lub wybranego ogólnego kierunku działania mogą nie mieć zastosowania do innych, co utrudnia wyciągnięcie całościowych wniosków na temat łącznego wpływu unijnych programów finansowania.

Powiązanie finansowania z jego oddziaływaniem i efekt mnożnikowy

Bezpośrednie powiązanie finansowania unijnego w dziedzinie badań naukowych i innowacji z oddziaływaniem na poziomie przemysłu, regionu lub uczestnika programu jest problematyczne ze względu na uchybienia w ustanowionych ramach. Ponadto – w przypadku gdy korzyści wykraczają poza bezpośrednich odbiorców – działa efekt mnożnikowy, co utrudnia powiązanie finansowania z jego oddziaływaniem.

Jakość danych

Ogólnie rzecz biorąc, w ocenach wykorzystuje się dane z monitorowania zgromadzone i przetworzone podczas realizacji programu; w wielu przypadkach oceny *ex post* były gorszej jakości ze względu na niekompletne lub niepoprawne dane.

Wskaźniki wykonania

Podczas oceny *ex post* należy – na podstawie solidnych i wiarygodnych wskaźników wykonania – określić ilościowo zakres, w jakim osiągnięto cele polityki. W praktyce jednak często trudno jest określić takie wskaźniki z góry.

Nieodpowiedni okres objęty oceną

Ze względu na niewielką ilość dostępnych danych większość ocen dotyczących oddziaływania programów badawczych koncentruje się na skutkach krótkoterminowych, mimo że faktyczne oddziaływanie finansowania przeznaczonego na badania można często zaobserwować dopiero po kilku latach lub nawet dziesiątkach lat.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy.

97 W niniejszej sekcji sprawozdania przeanalizowano, w jakim stopniu Komisja uwzględniła te wyzwania przy ocenie wkładu programu „Horyzont 2020” w poprawę wyników ekonomicznych i zdolności innowacyjnych uczestników.

W rozporządzeniu w sprawie programu „Horyzont 2020” nie nałożono wymogu oceny oddziaływania wsparcia na uczestników

98 Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie programu „Horyzont 2020”[25] ocena *ex post* miała między innymi na celu zbadanie długoterminowych skutków programu oraz aspektów związanych z upowszechnianiem i wykorzystywaniem rezultatów badań. Skutki długoterminowe można mierzyć na różnych poziomach – na poziomie społeczeństwa, gospodarki lub poszczególnych uczestników programu.

99 W tym kontekście Trybunał zauważa, że w rozporządzeniu w sprawie programu „Horyzont 2020” nie nałożono na Komisję szczególnego obowiązku oceny takiego oddziaływania na uczestników. W związku z tym ocena *ex post* przeprowadzona przez Komisję nie koncentrowała się na tym wymiarze. Na przykład poprawa wyników ekonomicznych uczestników nie była jednym z ogólnych celów programu „Horyzont 2020”. Podobnie cele szczegółowe dotyczące „Wiodącej pozycji w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych” odnosiły się do badań naukowych i innowacji wspierających konkurencyjność w ogólnym wymiarze, a nie na poziomie poszczególnych uczestników. W związku z tym przeprowadzona przez Komisję ocena *ex post* również nie uwzględniała wypracowanych wyników ekonomicznych.

[25] Tamże.

Ocena *ex post* programu „Horyzont 2020” przeprowadzona przez Komisję opierała się głównie na wykorzystaniu modeli makro- i mikroekonomicznych do oceny skutków gospodarczych

100 W swojej ocenie *ex post* programu „Horyzont 2020”, która została opublikowana w styczniu 2024 r., Komisja sprawdziła, czy osiągnięto cele ogólne i szczegółowe programu „Horyzont 2020”. Skorzystała przy tym z szeregu podejść (***rys. 8***). Po pierwsze, przeanalizowała dane zgłoszone przez uczestników w odniesieniu do wskaźników określonych w rozporządzeniu w sprawie programu „Horyzont 2020”. Po drugie, wykorzystała modele makroekonomiczne do oszacowania wpływu na produkt krajowy brutto (PKB) i zatrudnienie w UE oraz model mikroekonomiczny do oceny wpływu na poszczególnych uczestników. Wreszcie w ocenie *ex post* Komisja oceniła, w jakim stopniu program ułatwił dostęp do kapitału podwyższonego ryzyka.

101 Ponadto w przypadku celu szczegółowego „Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych” ocena *ex post* przeprowadzona przez Komisję opierała się głównie na trzech odrębnych badaniach: badaniu oceniającym działania na rzecz transformacji cyfrowej i przemysłowej, badaniu na temat inicjatywy „Innowacyjna Europa” (obejmującym programy na rzecz innowacji w MŚP i dostępu do finansowania ryzyka) oraz badaniu dotyczącym projektu pilotażowego EIC (pkt ***41***). Na podstawie próby w badaniach tych oceniono – w pewnym zakresie – wpływ uczestnictwa przedsiębiorstw w programie na uzyskiwane przez nie wyniki ekonomiczne. Nie przeprowadzono jednak żadnego badania, w którym przeanalizowano by wpływ udziału w programie na zdolności innowacyjne przedsiębiorstw.

Wskaźniki stosowane do pomiaru wkładu programu „Horyzont 2020” w poprawę wyników ekonomicznych nie były wyraźnie ukierunkowane ani na program, ani na poszczególnych uczestników

102 W rozporządzeniu w sprawie programu „Horyzont 2020” określono trzy wskaźniki postępów w realizacji celów ogólnych (***rys. 8***):

- cel dotyczący wydatków na badania i rozwój (3% PKB) w ramach strategii „Europa 2020”;
- wskaźnik innowacyjności[26] opracowany na potrzeby strategii „Europa 2020”;
- odsetek naukowców w populacji aktywnej zawodowo.

[26] COM (2013) 624.

103 Trybunał stwierdził, że w ocenie *ex post* podano wartości dla całej gospodarki i nie określono ilościowo wkładu wniesionego konkretnie przez program „Horyzont 2020”. Ponadto żaden z tych wskaźników nie mierzył wpływu programu „Horyzont 2020” na poszczególnych uczestników.

104 Na podstawie analizy rozporządzenia w sprawie programu „Horyzont 2020” Trybunał odnotował, że w przypadku wszystkich trzech wskaźników brakowało poziomów wyjściowych i tylko w przypadku jednego z nich określono poziom docelowy w ujęciu ilościowym (tj. wydatki na badania i rozwój na poziomie co najmniej 3% PKB). Ponadto w koncepcji wskaźnika innowacyjności, obliczonego przez Wspólne Centrum Badawcze Komisji i wykorzystanego przez Komisję do oceny *ex post*, występowały pewne ograniczenia:

- wskaźnik objął ogólnie projekty finansowane przez UE, a nie tylko projekty realizowane w ramach programu „Horyzont 2020”;
- wskaźnik mierzył głównie liczbę praw własności intelektualnej, takich jak patenty i znaki towarowe, ale nie obejmował innych form ochrony wykorzystywanych w ramach innowacji (np. tajemnice przedsiębiorstwa, licencjonowanie oprogramowania);
- wskaźnik mierzył produkty, a nie oddziaływanie;
- wskaźnik ten dostarczył informacji na temat badań naukowych i innowacji prowadzonych w poszczególnych gospodarkach, a nie na temat wpływu programu „Horyzont 2020” na zdolności innowacyjne uczestników.

W rozporządzeniu w sprawie programu „Horyzont 2020” nie określono ponadto żadnych wskaźników oraz poziomów wyjściowych i docelowych, które służyłyby konkretnie do pomiaru, w jakim zakresie priorytet „wiodąca pozycja w przemyśle” przyczynił się do osiągnięcia celu ogólnego programu. Komisja oceniła innowacje wypracowane w ramach programu „Horyzont 2020” jako całości, stosując te wskaźniki wykonania, które mierzyły postępy w osiąganiu celów szczegółowych. W praktyce oznaczało to, że jedynym wskaźnikiem związanym z innowacyjnością i wpływem gospodarczym w ramach celu szczegółowego dotyczącego „Wiodącej pozycji w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych” była liczba patentów. Nie zgłoszono żadnych wartości wskaźników w odniesieniu do celu szczegółowego „Innowacje w MŚP”.

105 Ponadto analiza przeprowadzona przez Trybunał wykazała, że nie ustanowiono żadnego wskaźnika, który służyłby konkretnie do pomiaru wpływu programu „Horyzont 2020” (lub któregokolwiek z priorytetów programu) na wyniki ekonomiczne poszczególnych uczestników.

Przyjęte założenia i problemy metodyczne w ocenach *ex post* przeprowadzonych przez Komisję mogły doprowadzić do uzyskania nadmiernie pozytywnych wyników

106 Przeprowadzona przez Komisję analiza mikroekonomiczna opierała się na ustaleniach z różnych badań naukowych dotyczących MŚP uczestniczących w programie „Horyzont 2020" w latach 2013–2021. Trybunał stwierdził, że jedno z tych badań, a mianowicie badanie oceniające działania na rzecz transformacji cyfrowej i przemysłowej, miało ograniczony zakres i oceniono w nim jedynie część finansowania w ramach programu „Horyzont 2020":

- Po pierwsze, skupiono się w nim na MŚP z udziałem jednego beneficjenta i wykluczono podmioty uczestniczące w projektach opartych na współpracy. Z zakresu oceny wyłączono również przedsiębiorstwa nieprowadzące aktywnej działalności (ze względu na rozwiązanie, upadłość, likwidację lub połączenie), duże przedsiębiorstwa i organizacje nienastawione na zysk. Ponadto baza danych Orbis (globalna baza danych zawierająca dane dotyczące przedsiębiorstw prywatnych) nie pozwalała na wyodrębnienie dochodów lub zatrudnienia związanych z innowacjami w przypadku przedsiębiorstw czerpiących korzyści ekonomiczne z wielu produktów.

- Po drugie, z oceny wyłączono znaczną liczbę zakontraktowanych, ale jeszcze nieukończonych projektów. W konsekwencji badanie objęło jedynie 59% projektów (co odpowiadało ogólnemu wskaźnikowi ukończenia projektów w momencie przeprowadzenia oceny). W ramach priorytetu „wiodąca pozycja w przemyśle", a w szczególności celu szczegółowego dotyczącego „Wiodącej pozycji w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych", do końca 2021 r. ukończono około 75% projektów (2 438), odpowiadających 53% finansowania.

107 W innym badaniu – zatytułowanym „The Horizon effect", przeprowadzonym w 2023 r. i obejmującym wszystkie uczestniczące przedsiębiorstwa – wykazano, że istnieje związek przyczynowo-skutkowy między wydatkami z programu „Horyzont 2020" a efektami w zakresie zatrudnienia (szacowany średni wzrost liczby pracowników wyniósł 20%) oraz wynikami ekonomicznymi (wzrost aktywów i przychodów po otrzymaniu pierwszej dotacji oszacowano na około 30%).

108 Trybunał wykrył również szereg niedociągnięć w przyjętych modelach mikroekonomicznych. Niedociągnięcia te mogły sprawić, że Komisja wyciągnęła zbyt optymistyczne wnioski (***ramka 7***).

Ramka 7

Przykłady niedociągnięć w badaniu dotyczącym transformacji cyfrowej i przemysłowej

- Zastosowane wskaźniki niekoniecznie były najwłaściwsze do oceny wyników ekonomicznych i zdolności innowacyjnych: na przykład jako miarę rentowności wykorzystano „wynik finansowy przed odsetkami i opodatkowaniem, deprecjacją i amortyzacją" (EBITDA), choć inne wskaźniki byłyby bardziej odpowiednie do tego celu. Obrót przedsiębiorstw i liczba pracowników zostały wykorzystane nie dlatego, że były najbardziej odpowiednimi wskaźnikami, ale dlatego, że alternatywne rozwiązania nie były dostępne. Nie uwzględniono innych powszechnie stosowanych istotnych wskaźników, takich jak wartość dodana brutto, produkcja lub eksport. Ponadto nie zmierzono kapitalizacji innowacji (tj. wartości pieniężnej powiązanych patentów), jest ona tymczasem kluczową zmienną służącą do oceny skutków gospodarczych.

- W modelach nie uwzględniono zasad odnoszących się do PKB[27] niezbędnych do oceny wpływu na wzrost gospodarczy, zatrudnienie i wyniki ekonomiczne oraz wyniki w zakresie innowacji. Innowacyjne produkty wyceniono na podstawie wartości rynkowej powiązanych praw własności intelektualnej. Jeśli takie wartości rynkowe nie są dostępne, wycenę można oprzeć na sumie kosztów produkcji powiększonych o odpowiedni narzut[28]. W kolejnych latach – ponieważ mowa o wartościach niematerialnych i prawnych – należy zarejestrować odpowiednią wartość zużycia środków trwałych.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie informacji Komisji.

109 Ponadto organizacje nienastawione na zysk mogą również komercjalizować rezultaty badań i rozwoju oraz innowacji, generując tym samym skutki gospodarcze i społeczne. Powyższe oceny mikroekonomiczne nie zawierały jednak informacji na temat skutków gospodarczych wywieranych przez te organizacje.

110 Do celów analizy makroekonomicznej Komisja wykorzystała trzy modele: NEMESIS, QUEST 2 oraz Regional Holistic Model (RHOMOLO). Wszystkie trzy modele wskazywały, że finansowanie w ramach programu „Horyzont 2020" ma wywrzeć pozytywny wpływ na PKB i zatrudnienie do 2040 r.

[27] Rozporządzenie (UE) nr 549/2013 (ESA2010) oraz SNA2008.

[28] Pkt 3.82 i 3.83 ESA 2010.

111 Trybunał wykrył niedociągnięcia w modelach makroekonomicznych wykorzystanych do oceny programu „Horyzont 2020”:

- zakładały one całkowity sukces komercyjny wspieranych innowacji pomimo braku informacji na temat wyników wypracowanych przez uczestników po zakończeniu finansowania;
- pomiar zasobów wiedzy w modelu NEMESIS opierał się na liczbie cytowań patentów, nie obejmował on tym samym większości innowacji niechronionych patentem. Sytuacja w tym względzie różni się znacznie w poszczególnych sektorach;
- uwzględniono całość finansowania z programu „Horyzont 2020”, nie wyodrębniając kwot niezwiązanych bezpośrednio z działaniami innowacyjnymi, takich jak płatności administracyjne i finansowanie dla beneficjentów nieinnowacyjnych.

Niektóre z tych niedociągnięć mogły przyczynić się do wyciągnięcia na podstawie tych modeli makroekonomicznych zbyt pozytywnych wniosków.

112 Modele te mają również zostać wykorzystane w ocenie *ex post* obecnego programu „Horyzont Europa”, co wiąże się z ryzykiem wystąpienia tych samych niedociągnięć metodycznych.

Niniejsze sprawozdanie zostało przyjęte przez Izbę IV, której przewodniczy członek Trybunału Obrachunkowego Petri Sarvamaa, na posiedzeniu w Luksemburgu w dniu 16 września 2026 r.

W imieniu Trybunału Obrachunkowego

Tony Murphy
Prezes

Załączniki

Załącznik I – O kontroli

Zakres programu „Horyzont 2020”

01 Program „Horyzont 2020” jest ósmym unijnym programem ramowym w zakresie badań naukowych i innowacji. W ramach programu udostępniono w latach 2014–2020 około 79 mld euro na rzecz badań naukowych i innowacji (w tym 77 mld euro finansowania podstawowego oraz dodatkowe środki na badania jądrowe w ramach programu Euratom[1]). Był to największy program w dziale WRF „Konkurencyjność na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia” – przeznaczono nań około 54% całkowitego budżetu tego działu (*rys. 1*).

Rys. 1 | Wielkość programu „Horyzont 2020” w WRF na lata 2014–2020

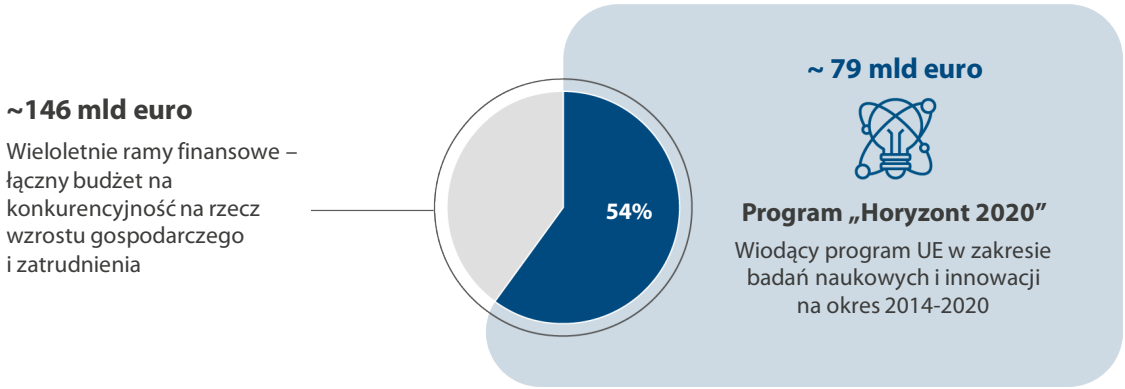

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy.

02 Program „Horyzont 2020” objął wszystkie etapy łańcucha badań naukowych i innowacji, w tym działania zorientowane na rynek. Program oparto na założeniu, że im bliższa rynkowi jest dana działalność, tym większy jest oczekiwany wkład z dodatkowych źródeł finansowania. Na *rys. 2* przedstawiono przydział środków budżetowych w podziale na poszczególne priorytety i cele szczegółowe.

[1] Rozporządzenie (UE) nr 1291/2013 i rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1314/2013.

Rys. 2 | Przydział środków z budżetu programu „Horyzont 2020”

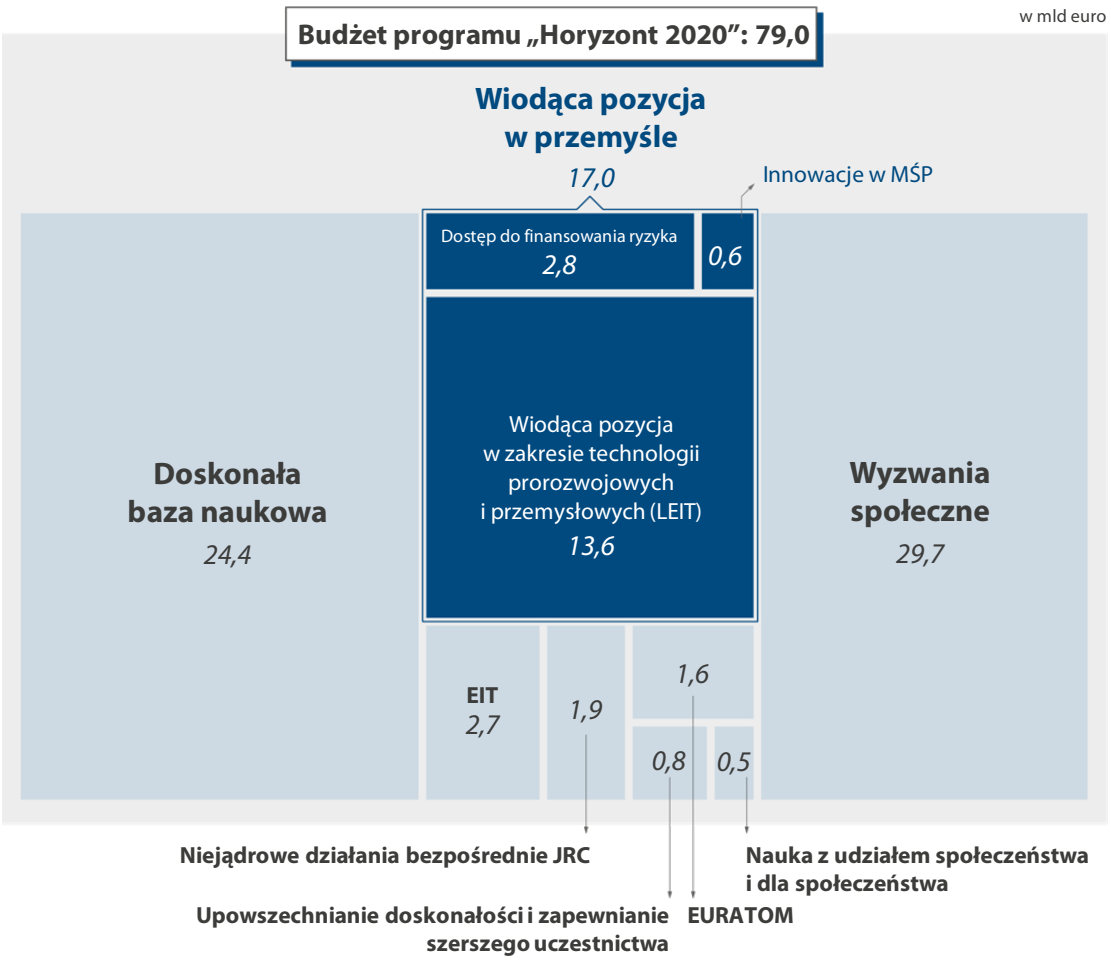

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie informacji Komisji.

Wiodąca pozycja w przemyśle

03 Wsparcie przyznane w ramach priorytetu „wiodąca pozycja w przemyśle” miało stymulować inwestycje prywatne w działalność badawczo-rozwojową oraz innowacje, propagować badania i innowacje ukierunkowane na potrzeby przedsiębiorstw oraz przyspieszyć rozwój nowych technologii, które będą miały decydujące znaczenie dla przyszłej działalności biznesowej i wzrostu gospodarczego[2].

[2] Motyw 9 decyzji Rady z 3 grudnia 2013 r. ustanawiającej program szczegółowy wdrażający program „Horyzont 2020”.

04 Priorytet „wiodąca pozycja w przemyśle” był częścią programu „Horyzont 2020”. Celem priorytetu było promowanie konkurencyjności przemysłu przez wspieranie wykorzystania przemysłowego potencjału polityk w zakresie innowacji, badań naukowych i rozwoju technologicznego[3] (pkt ***04***).

05 Elementem priorytetu „wiodąca pozycja w przemyśle” był cel „Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych”, realizowany przez służby Komisji, agencje wykonawcze i wspólne przedsięwzięcia. Całkowity budżet przyznany na ten cel wynosił około 13,6 mld euro. Jeśli chodzi o pozostałe cele, grupa EBI (w skład której wchodzą EBI i EFI) zarządzała budżetem w wysokości około 2,8 mld euro („dostęp do finansowania ryzyka”), a Agencja Wykonawcza Europejskiej Rady ds. Innowacji i ds. MŚP (EISMEA) zarządzała środkami w wysokości około 0,6 mld euro przeznaczonymi na Instrument na rzecz MŚP. Trybunał nie uwzględnił w swojej analizie działań współfinansowanych, takich jak Europejska Sieć Przedsiębiorczości lub Eurostars, ani projektów kosmicznych realizowanych w ramach „Wiodącej pozycji w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych”.

Rodzaje działań i stawki finansowania

06 Wsparcie przyznawane w ramach programu „Horyzont 2020” na rzecz badań naukowych i innowacji miało następujące formy: dotacje (stanowiące główną postać wsparcia UE), nagrody, zamówienia publiczne i instrumenty finansowe (tj. pożyczki, gwarancje i kapitał własny). Projekty były realizowane głównie przez podmioty spoza Komisji, w tym organizacje badawcze, szkoły średnie lub instytucje szkolnictwa wyższego, inne organy publiczne i prywatne podmioty nastawione na zysk, w tym małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP). Możliwości finansowania zostały w dużej mierze określone w wieloletnich programach prac. Zgodnie z danymi Komisji 78% środków z programu „Horyzont 2020” przeznaczono na projekty oparte na współpracy.

[3] Motyw 2 rozporządzenia w sprawie programu „Horyzont 2020”.

07 W rozporządzeniu w sprawie programu „Horyzont 2020” określono ponadto poziom docelowy[4] zakładający przydzielenie na rzecz MŚP co najmniej 20% połączonych budżetów celu „Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych” i priorytetu „wyzwania społeczne”. Z bazy danych Komisji wynika, że MŚP uczestniczyły we wszystkich obszarach działań w ramach priorytetu „wiodąca pozycja w przemyśle” i otrzymały około 4 mld euro (tj. 59%) z łącznej kwoty około 7 mld euro przyznanej prywatnym podmiotom nastawionym na zysk.

08 Jednym z celów szczegółowych, które składały się na priorytet „wiodąca pozycja w przemyśle”, było ułatwienie dostępu MŚP do finansowania ryzyka. Mając na uwadze ten cel szczegółowy, w ramach programu „Horyzont 2020” ustanowiono instrument finansowy „Dostęp do finansowania ryzyka”. Instrument ten, obejmujący szeroką gamę produktów dłużnych, gwarancyjnych, kapitałowych i doradczych, został wdrożony w ramach zestawu produktów InnovFin (zob. ***ramka***).

[4] Załącznik I, część II, *„Wiodąca pozycja w przemyśle”*.

Ramka

Przegląd produktów finansowych InnovFin

Produkty dla przedsiębiorstw

- **Wschodzący innowatorzy:** Produkt niweluje lukę inwestycyjną w zakresie badań naukowych i innowacji w państwach członkowskich UE uzyskujących umiarkowane bądź niskie wyniki w zakresie innowacji oraz w państwach stowarzyszonych w ramach programu „Horyzont 2020". Ma on zastosowanie zarówno do państw członkowskich UE, jak i państw stowarzyszonych w ramach programu „Horyzont 2020", których wyniki w zakresie innowacji wynoszą od 70% do 100% średniej UE (tzw. umiarkowani innowatorzy) lub mniej (państwa uzyskujące niskie wyniki w tej dziedzinie).
- **Instrument do celów gwarancji dla spółek o średniej kapitalizacji:** Produkt ten pozwala udostępnić finansowanie dłużne innowacyjnym spółkom o średniej kapitalizacji, które nie kwalifikują się do wsparcia w ramach InnovFin do celów gwarancji dla MŚP.
- **Kapitał własny przedsiębiorstw na potrzeby badań naukowych:** Produkt zwiększa podaż finansowania kapitałowego w ramach Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych na rzecz dużych programów w zakresie badań naukowych i innowacji oraz innowacyjnych dużych spółek o średniej kapitalizacji.

Tematyczne produkty finansowe

- **Projekty demonstracyjne w dziedzinie energetyki:** Produkt dotyczy projektów w dziedzinie transformacji systemu energetycznego, które obejmują m.in. technologie energii odnawialnej, inteligentne systemy energetyczne, magazynowanie energii, wychwytywanie i składowanie dwutlenku węgla lub wychwytywanie i utylizację dwutlenku węgla. MŚP stanowiły 8% ostatecznych odbiorców i otrzymały 4% łącznego finansowania na rzecz projektów demonstracyjnych w dziedzinie energetyki.
- **instrument finansowy na rzecz leczenia chorób zakaźnych:** Produkt obejmuje projekty mające na celu opracowanie innowacyjnych szczepionek, leków, wyrobów medycznych i diagnostycznych lub nowatorskiej infrastruktury badawczej służącej zwalczaniu chorób zakaźnych. MŚP stanowiły 16% ostatecznych odbiorców i otrzymały 5% łącznego finansowania w ramach tego mechanizmu.
- **Tematyczne platformy inwestycyjne InnovFin:** Platforma zarządzana przez pośrednika finansowego lub zarządzającego funduszem, która miała zostać wybrana w drodze otwartego zaproszenia do wyrażenia zainteresowania. MŚP stanowiły 15% ostatecznych odbiorców i otrzymały 2% łącznego finansowania.
- **Finansowanie wzrostu spółek o średniej kapitalizacji:** Produkt umożliwił EBI udzielanie długoterminowych pożyczek uprzywilejowanych, podporządkowanych lub typu mezzanine w wysokości od 7,5 mln euro do 25 mln euro innowacyjnym przedsiębiorstwom zatrudniającym mniej niż 3 000 pracowników w celu wsparcia rozwoju tych przedsiębiorstw i ich inwestycji w badania naukowe i innowacje. MŚP stanowiły 9% wszystkich ostatecznych odbiorców i otrzymały 3% łącznego finansowania.

Źródło: EBI, broszura informacyjna InnovFin.

Role i obowiązki poszczególnych podmiotów

09 Dyrekcja Generalna ds. Badań Naukowych i Innowacji (DG RTD) odgrywała wiodącą rolę. Była ona głównym podmiotem odpowiedzialnym za wdrażanie i koordynację programu „Horyzont 2020”. Role i obowiązki poszczególnych podmiotów przedstawiono na *rys. 3*.

Rys. 3 | Role i obowiązki w zakresie zarządzania programem „Horyzont 2020”, ze szczególnym uwzględnieniem priorytetu „wiodąca pozycja w przemyśle”

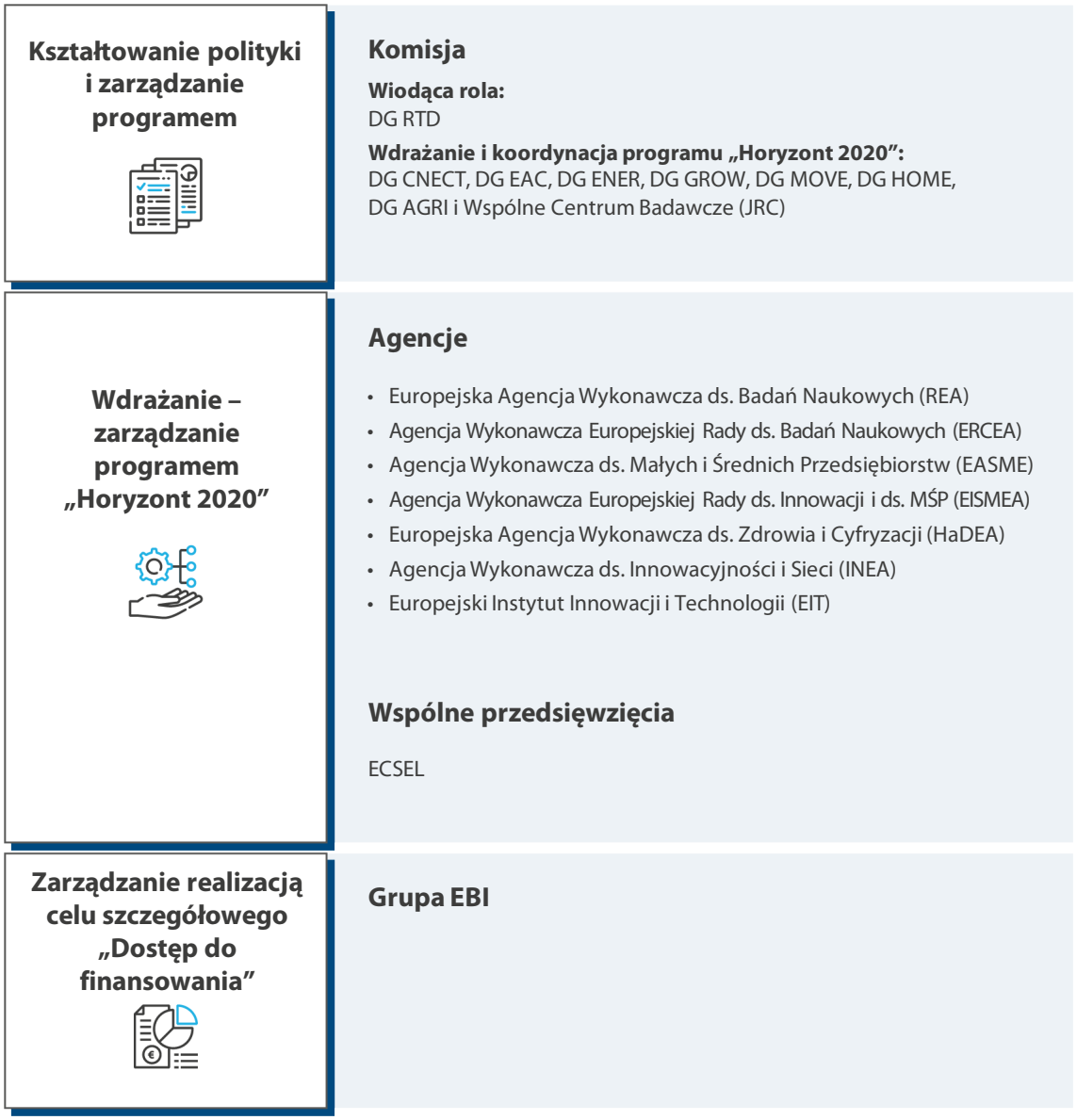

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie informacji Komisji.

10 Na potrzeby wdrożenia instrumentów finansowych dotyczących dostępu do finansowania ryzyka Komisja podpisała umowę o delegowaniu zadań z grupą EBI, tj. EBI i EFI. Instytucje te pełniły funkcję kluczowego partnera odpowiedzialnego za udostępnianie produktów finansowych i nadzorowanie ich wdrażania w praktyce. W umowie[5] zapisano wymóg gromadzenia ustrukturyzowanych danych na temat wniosków złożonych przez MŚP, a także wniosków zatwierdzonych i odrzuconych.

Zakres kontroli i podejście kontrolne

11 Głównym celem kontroli było zbadanie, czy i w jakim stopniu finansowanie UE w ramach priorytetu „wiodąca pozycja w przemyśle" programu „Horyzont 2020" koncentrowało się na wspieraniu **innowacji** i **wyników ekonomicznych**. Trybunał ocenił:

- w jakim stopniu w programach prac Komisji i naborach wniosków uwzględniono potrzeby i konkretne bariery napotykane przez uczestników, w szczególności MŚP; w jaki sposób zidentyfikowano projekty o potencjale gospodarczym i możliwościach zwiększenia skali działalności oraz czy wyznaczono właściwe priorytety w zakresie finansowania takich projektów;

- czy nowe instrumenty mające na celu finansowanie przełomowych, radykalnych innowacji i zwiększanie skali działalności europejskich innowacyjnych przedsiębiorstw wysokiego wzrostu były skuteczne, jeśli chodzi o wsparcie innowacji i komercjalizację wypracowanych wyników;

- czy Komisja ustanowiła odpowiednie ramy monitorowania tego, w jaki sposób finansowanie UE przyczyniło się do poprawy wyników ekonomicznych i zdolności innowacyjnych uczestników;

- w jakim stopniu Komisja oceniła wkład wsparcia UE w poprawę wyników ekonomicznych i zdolności innowacyjnych uczestników.

12 Kontrola objęła lata 2014–2025. W uzasadnionych przypadkach (na przykład w odniesieniu do aspektów związanych z opracowaniem i oceną skutków programu „Horyzont 2020") Trybunał dokonał również przeglądu wcześniejszych dokumentów począwszy od 2011 r. (*rys. 4*).

[5] Załącznik I, art. 35 lit. e).

Rys. 4 | Podejście kontrolne

Trybunał zbadał:

- ramy prawne, strategie i roczne programy prac, system monitorowania i jego ramy, oceny śródokresowe i *ex post*, odpowiednie dokumenty programowe, dokumentację dotycząca zarządzania (w tym protokoły posiedzeń);
- sposób udzielenia wsparcia i monitorowania wyników w ramach priorytetu „wiodąca pozycja w przemyśle" w odniesieniu do próby 33 ukończonych projektów w ramach programu „Horyzont 2020" (18 projektów opartych na współpracy i 15 projektów z udziałem jednego beneficjenta (tj. MŚP)), w tym projekty realizowane w ramach Wspólnego Przedsięwzięcia ECSEL (***załącznik II***). Projekty dobrano do próby na podstawie ich znaczenia w odniesieniu do szerokiej gamy interwencji sfinansowanych ze środków przeznaczonych na priorytet „wiodąca pozycja w przemyśle". W ramach tego priorytetu projekty dobrane do próby dotyczyły celów w zakresie LEIT i innowacji w MŚP. W odniesieniu do wybranych ukończonych projektów Trybunał przeprowadził przegląd dokumentacji dotyczącej tych projektów. Ponadto Trybunał przeprowadził wizyty kontrolne w 25 MŚP, w tym w 12 MŚP uczestniczących w projektach opartych na współpracy i w 13 MŚP realizujących projekty z udziałem jednego beneficjenta.

Trybunał przeanalizował:

- dane i dokumentację pochodzące od organów finansujących i z oficjalnych źródeł (w tym z baz danych) oraz przeprowadził przegląd odpowiednich dokumentów dotyczących programu „Horyzont 2020" i realizowanego obecnie programu „Horyzont Europa", w tym ocenę śródokresową programu „Horyzont Europa" i wnioski ustawodawcze Komisji dotyczące kolejnych WRF na lata 2028–2034, a także wsparcie UE na rzecz badań naukowych, innowacji i konkurencyjności;
- dane dotyczące wdrażania obejmujące okres do końca 2024 r. – z wykorzystaniem informacji z systemu CORDA, narzędzia Business Objects, Europejskiego Rankingu Innowacyjności, Eurostatu i bazy danych CORDIS (przeprowadzono analizę ilościową).

Trybunał przeprowadził wywiady z:

- przedstawicielami 25 MŚP objętych wizytami kontrolnymi i publicznych agencji ds. innowacji w pięciu państwach członkowskich: w Finlandii, na Węgrzech, we Włoszech, w Niderlandach i w Hiszpanii. Kraje te zostały wybrane na podstawie stopnia ukończenia projektów w ramach wybranych inicjatyw oraz uczestnictwa MŚP w tych projektach.

Ankiety i kwestionariusze

- Przeprowadzono ankietę skierowaną do 172 MŚP z pięciu państw członkowskich objętych kontrolą. MŚP wybrano ze względu na rolę, jaką odgrywały w inicjatywach skontrolowanych przez Trybunał (***załącznik V***).
- Otrzymano odpowiedzi na pytania zawarte w kwestionariuszu skierowanym do agencji narodowych w Szwajcarii i Kanadzie oraz przeprowadzono zdalny wywiad z przedstawicielami OECD do celów analizy porównawczej.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy.

13 Metodyka kontroli stosowana przez Trybunał jest zgodna z międzynarodowymi standardami kontroli ustanowionymi przez Międzynarodową Organizację Najwyższych Organów Kontroli (INTOSAI).

Załącznik II – Próba projektów objętych niniejszą kontrolą

Numer referencyjny projektu	Nazwa projektu	Instytucja zarządzająca	Priorytet tematyczny	Wkład UE	Projekt oparty na współpracy / Projekt z udziałem jednego beneficjenta	Przeprowadzono wizytę kontrolną w MŚP / przeprowadzono wywiad z MŚP Państwo członkowskie
662133	PowerBase	ECSEL	Technologie informacyjno-komunikacyjne	584 192,05 euro	Projekt oparty na współpracy	0
662155	InForMed	ECSEL	Technologie informacyjno-komunikacyjne	1 836 035,4 euro	Projekt oparty na współpracy	1 Finlandia 1 Niderlandy
666774	QualiLine-C-2.0	EISMEA	Nanotechnologie	1 332 625 euro	Projekt z udziałem jednego beneficjenta	Węgry
666794	CoeLux VR	EISMEA	Nanotechnologie	2 179 363 euro	Projekt z udziałem jednego beneficjenta	Włochy
674049	Predictive Vision	EISMEA	Technologie informacyjno-komunikacyjne	2 392 873 euro	Projekt z udziałem jednego beneficjenta	0
674282	CHARME	EISMEA	Nanotechnologie	1 841 591 euro	Projekt z udziałem jednego beneficjenta	Niderlandy

Numer referencyjny projektu	Nazwa projektu	Instytucja zarządzająca	Priorytet tematyczny	Wkład UE	Projekt oparty na współpracy / Projekt z udziałem jednego beneficjenta	Przeprowadzono wizytę kontrolną w MŚP / przeprowadzono wywiad z MŚP Państwo członkowskie
682804	3D-LEAP	EISMEA	Technologie informacyjno-komunikacyjne	2 428 192,38 euro	Projekt z udziałem jednego beneficjenta	Hiszpania (przeprowadzono wywiady, ale strona hiszpańska nie odpowiedziała na pytania Trybunału ani nie przedstawiła żadnych dodatkowych informacji)
684016	LONGTAIL	EISMEA	Technologie informacyjno-komunikacyjne	2 499 999 euro	Projekt z udziałem jednego beneficjenta	Finlandia
686116	OptiNanoPro	HADEA	Nanotechnologie	2 171 255 euro	Projekt oparty na współpracy	1 Węgry 1 Hiszpania
686135	PROCETS	HADEA	Nanotechnologie	1 426 775 euro	Projekt oparty na współpracy	0
686165	IZADI-NANO2INDUSTRY	HADEA	Nanotechnologie	578 987,5 euro	Projekt oparty na współpracy	0

Numer referencyjny projektu	Nazwa projektu	Instytucja zarządzająca	Priorytet tematyczny	Wkład UE	Projekt oparty na współpracy / Projekt z udziałem jednego beneficjenta	Przeprowadzono wizytę kontrolną w MŚP / przeprowadzono wywiad z MŚP Państwo członkowskie
723441	INNOVIP	HADEA	Materiały zaawansowane	582 912,5 euro	Projekt oparty na współpracy	0
723538	HyproCell	DG CNECT	Technologie informacyjno-komunikacyjne	957 900 euro	Projekt oparty na współpracy	1 Włochy
723574	Wall-ACE	HADEA	Materiały zaawansowane	723 574 euro	Projekt oparty na współpracy	0
723805	PoLaRoll	HADEA	Technologie informacyjno-komunikacyjne	149 625 euro	Projekt oparty na współpracy	0
723868	EENSULATE	HADEA	Materiały zaawansowane	2 171 604 euro	Projekt oparty na współpracy	1 Niderlandy
723945	ModuLase	HADEA	Technologie informacyjno-komunikacyjne	610 360 euro	Projekt oparty na współpracy	0
731884	IoF2020	HADEA	Technologie informacyjno-komunikacyjne	1 430 727,01 euro	Projekt oparty na współpracy	1 Włochy
732350	MONICA	HADEA	Technologie informacyjno-komunikacyjne	946 047 euro	Projekt oparty na współpracy	1 Niderlandy
732679	ACTIVAGE	HADEA	Technologie informacyjno-komunikacyjne	2 716 203 euro	Projekt oparty na współpracy	1 Hiszpania

Numer referencyjny projektu	Nazwa projektu	Instytucja zarządzająca	Priorytet tematyczny	Wkład UE	Projekt oparty na współpracy / Projekt z udziałem jednego beneficjenta	Przeprowadzono wizytę kontrolną w MŚP / przeprowadzono wywiad z MŚP Państwo członkowskie
733400	LIGHTWARE	EISMEA	Technologie informacyjno-komunikacyjne	1 723 615,25 euro	Projekt z udziałem jednego beneficjenta	Węgry
737459	Productive 4.0	ECSEL	Technologie informacyjno-komunikacyjne	1 404 481,56 euro	Projekt oparty na współpracy	2 Węgry
738517	UFPCC	EISMEA	Nanotechnologie	1 399 934,38 euro	Projekt z udziałem jednego beneficjenta	Finlandia
738523	LYO-CHECK	EISMEA	Technologie informacyjno-komunikacyjne	1 716 791,13 euro	Projekt z udziałem jednego beneficjenta	Włochy
767287	PROGRAMS	HADEA	Zaawansowane systemy produkcji i przetwarzania	1 423 450 euro	Projekt oparty na współpracy	1 Włochy
767561	SERENA	HADEA	Zaawansowane systemy produkcji i przetwarzania	491 225 euro	Projekt oparty na współpracy	0
768869	Z-BRE4K	HADEA	Zaawansowane systemy produkcji i przetwarzania	910 437,5 euro	Projekt oparty na współpracy	0
779152	NANOCOATINGS	EISMEA	Nanotechnologie	1 617 378 euro	Projekt z udziałem jednego beneficjenta	0 (MŚP zamknęło działalność, a cała kwota dotacji została odzyskana)

Numer referencyjny projektu	Nazwa projektu	Instytucja zarządzająca	Priorytet tematyczny	Wkład UE	Projekt oparty na współpracy / Projekt z udziałem jednego beneficjenta	Przeprowadzono wizytę kontrolną w MŚP / przeprowadzono wywiad z MŚP Państwo członkowskie
783790	NarcoScan	EISMEA	Technologie informacyjno-komunikacyjne	2 355 937,50 euro	Projekt z udziałem jednego beneficjenta	Finlandia
822956	EGgPLANT	EISMEA	Innowacje w MŚP	2 499 999 euro	Projekt z udziałem jednego beneficjenta	Niderlandy
823614	ONCOSMART	EISMEA	Innowacje w MŚP	2 343 950 euro	Projekt z udziałem jednego beneficjenta	Włochy
830550	CLARITY	EISMEA	Innowacje w MŚP	2 457 902,13 euro	Projekt z udziałem jednego beneficjenta	Hiszpania
858355	Teraloop EES	EISMEA	Innowacje w MŚP	2 425 937,50 euro	Projekt z udziałem jednego beneficjenta	Finlandia

Źródło: baza danych Komisji.

Załącznik III – Kryteria kwalifikowalności w zakresie innowacji i cyfryzacji w ramach instrumentu do celów gwarancji dla MŚP

	Kryterium	Łączna liczba ostatecznych odbiorców	%	Łączna kwota, na którą zaciągnięto zobowiązania (w mld euro)	%
1.	**Czy przedsiębiorstwo wykorzysta środki finansowe na opracowanie innowacyjnych produktów / procesów /usług**	**17 064**	**41%**	**10,3**	**42%**
2.	Szybko rozwijające się przedsiębiorstwa	3 316	8%	2,2	9%
3.	Przedsiębiorstwo wydało > 5% kosztów operacyjnych na badania naukowe i innowacje w co najmniej jednym roku w ciągu ostatnich trzech lat	1 520	4%	0,5	2%
4.	Wydatki przedsiębiorstwa na badania naukowe i innowacje wyniosły > 20% wnioskowanej kwoty pożyczki, a przedsiębiorstwo planuje zwiększenie wydatków na badania naukowe i innowacje	1 057	3%	0,7	3%
5.	Przedsiębiorstwo wyda > 80% pożyczki na działania w zakresie badań naukowych i innowacji	4 126	10%	1,4	6%
6.	Przedsiębiorstwo otrzymało wsparcie na rzecz innowacji z programów unijnych / krajowych / regionalnych	8 197	20%	5,3	22%
7.	Przedsiębiorstwo otrzymało nagrodę za innowacje przyznaną przez instytucję bądź organ UE	223	1%	0,1	0%
8.	Przedsiębiorstwo zarejestrowało co najmniej jedno prawo do technologii i użyje pożyczki do dalszego wykorzystania tego prawa	886	2%	0,8	3%

Kryterium	Łączna liczba ostatecznych odbiorców	%	Łączna kwota, na którą zaciągnięto zobowiązania (w mld euro)	%
9. Przedsiębiorstwo było przedmiotem inwestycji ze środków funduszu venture capital / anioła biznesu	2 254	5%	1,0	4%
10. Przedsiębiorstwo wykorzysta finansowanie, aby wejść na nowy rynek produktowy lub geograficzny	653	2%	0,4	1%
11. Przedsiębiorstwo wydało ≥ 10% kosztów operacyjnych na badania naukowe i innowacje w co najmniej jednym roku w ciągu ostatnich trzech lat	1 262	3%	0,9	4%
12. Przedsiębiorstwo wydało ≥ 10% w ujęciu rocznym lub > 15% kosztów operacyjnych na badania naukowe i innowacje (mała spółka o średniej kapitalizacji)	23	0%	0,1	0%
13. Przedsiębiorstwo poniosło w ciągu ostatnich 36 miesięcy wydatki na badania naukowe i innowacje zatwierdzone przez właściwe organy	546	1%	0,5	2%
14. Przedsiębiorstwo zostało uznane za innowacyjne w ciągu ostatnich 36 miesięcy	237	1%	0,2	1%
15. Przedsiębiorstwo zamierza inwestować w cyfryzację	237	1%	0,2	1%
OGÓŁEM	**37 440**	**100%**	**24,4**	**100%**

Źródło: tabela opublikowana w końcowym sprawozdaniu z wdrażania InnovFin do celów gwarancji dla MŚP zgodnie ze stanem na 31 grudnia 2022 r.

Załącznik IV – Porównanie programu „Horyzont 2020” z programem „Horyzont Europa”

Transfer technologii

Cel instrumentu	Narzędzia stosowane w ramach programu „Horyzont 2020”	Zidentyfikowane uchybienia (program „Horyzont 2020”)	Narzędzia stosowane w ramach programu „Horyzont Europa”	Zidentyfikowane uchybienia (program „Horyzont Europa”)
Przełomowe badania na wczesnym etapie	FET Open	• Skupienie się na badaniach wysokiego ryzyka na wczesnym etapie • Ograniczone bezpośrednie powiązania ze ścieżkami komercjalizacji na dalszych etapach	„Pionier” EIC	• Narzędzie nienastawione na wprowadzenie produktów na rynek
Finansowanie ryzyka na rzecz innowacji wysokiego ryzyka	Instrument transferu technologii InnovFin	• Ograniczone bezpośrednie ukierunkowanie na MŚP	„Transformacja” EIC	• Brak oceny skuteczności na tym etapie
Ułatwianie przejścia od badań naukowych do działalności rynkowej	Projekt pilotażowy EIC (lata 2018–2020)	• Brak jasno określonych kluczowych wskaźników efektywności odnoszących się do wykorzystania wypracowanych rezultatów • Niesprawne mechanizmy prowadzenia działań następczych • Niepełna integracja z narzędziami po stronie popytu	„Transformacja” EIC	• Brak oceny skuteczności na tym etapie

Monitorowanie i wyeksponowanie działań	Radar Innowacji	• Niewielka skuteczność we wspieraniu wprowadzania rozwiązań na rynek i ich wykorzystywania • Słabe powiązania z finansowaniem i działaniami następczymi • Mało znany przez beneficjentów	Zarządzanie portfelem EIC / Europejski Ranking Innowacyjności	• Wyłącznie wskaźniki zagregowane • Ograniczone monitorowanie odnoszące się konkretnie do MŚP • Niejasne powiązanie z wynikami wdrażania na tym etapie

Wprowadzenie na rynek

Cel / wymiar: wprowadzanie na rynek i komercjalizacja	Narzędzia stosowane w ramach programu „Horyzont 2020”	Uchybienia (program „Horyzont 2020”)	Narzędzia stosowane w ramach programu „Horyzont Europa”	Uchybienia (program „Horyzont Europa”)
Wsparcie na rzecz komercjalizacji	Instrument na rzecz MŚP (etap 1 oraz etap 2)	• Brak zorganizowanej ścieżki zwiększania skali działalności • Słaby dostęp inwestorów • Niespójne działania następcze	„Akcelerator” EIC (dotacja + kapitał własny)	• Nie przeprowadzano systematycznie oceny skuteczności • Brak kluczowych wskaźników efektywności ukierunkowanych na wdrożenie • Niejasny wpływ na wprowadzenie innowacji na rynek
Finansowanie ryzyka na rzecz innowacji wysokiego ryzyka	InnovFin (instrumenty dłużne i kapitałowe)	• Monitorowanie skoncentrowane na aspekcie ilościowym, a nie na wynikach • Brak kluczowych wskaźników efektywności dotyczących wprowadzania innowacji na rynek • Brak oceny *ex post* wyników osiągniętych przez MŚP	Fundusz EIC / InvestEU	• Nie oceniono, czy kapitał własny eliminuje niedociągnięcia InnovFin • Niejasny wpływ na komercjalizację w przypadku MŚP
Usługi w zakresie coachingu i tworzenia sieci kontaktów	Coaching i wydarzenia służące tworzeniu sieci kontaktów w ramach Instrumentu na rzecz MŚP	• Ograniczona zdolność MŚP do budowania strategii rynkowej • Brak dostosowania do potrzeb MŚP • Brak znaczącego wkładu ze strony MŚP • Niejasny wkład we wprowadzanie innowacji na rynek	Platforma społecznościowa EIC i kojarzenie ofert z potrzebami rynku	• Nie przeprowadzono oceny skuteczności • Nie jest jasne, czy poprawiono ukierunkowanie działań

Upowszechnianie i wykorzystywanie rezultatów

Cel / wymiar: upowszechnianie i wykorzystywanie rezultatów	Narzędzia stosowane w ramach programu „Horyzont 2020”	Uchybienia (program „Horyzont 2020”)	Narzędzia stosowane w ramach programu „Horyzont Europa”	Uchybienia (program „Horyzont Europa”)
Przejrzystość i wyeksponowanie wyników projektów	CORDIS (streszczenia projektów)	• Niewielkie wyeksponowanie wyników, jeśli chodzi o MŚP • Statyczna sprawozdawczość, niewiele działań następczych	Portal o finansowaniu i przetargach / CORDIS (zaktualizowany)	• Nadal największy nacisk kładziono na sprawozdawczość w zakresie zgodności • Niewiele dowodów potwierdzających wpływ na komercjalizację przez MŚP
Wiarygodność i ochrona innowacji	Prawa własności intelektualnej	• Nierównomierne wykorzystanie • MŚP nie dysponowały strategicznymi zdolnościami w zakresie własności intelektualnej • Często stosowano generyczne rozwiązania	Wsparcie w zakresie praw własności intelektualnej za pośrednictwem platformy społecznościowej EIC	• Nie przeprowadzono oceny skuteczności • Niejasny wkład w komercjalizację przez MŚP
Działania informacyjne o charakterze technicznym i promocyjnym	Strony internetowe projektu	• Jakość była bardzo zróżnicowana • Ograniczony zasięg działań poza konsorcjum • Brak ustrukturyzowanego monitorowania	Profile na platformie społecznościowej EIC i rozpowszechnianie cyfrowe	• Nie oceniono skuteczności • Nie jest jasne, czy rozwiązanie poprawiło widoczność MŚP
Działania komunikacyjne i rozwój modeli biznesowych	Coaching w ramach Instrumentu na rzecz MŚP	• Nierównomierne wykorzystanie • Niewielkie dostosowanie do potrzeb MŚP • Niejasny wkład we wprowadzanie innowacji na rynek	Usługi EIC w zakresie przyspieszenia rozwoju przedsiębiorstw	• Nie przeprowadzano systematycznie oceny skuteczności • Niewystarczająco rozbudowane kluczowe wskaźniki efektywności dotyczące wyników komercjalizacji osiągniętych przez MŚP
Zaangażowanie zainteresowanych stron	Wydarzenia i tworzenie sieci kontaktów	• Nierównomierne uczestnictwo • Niewielka integracja ze służbami Komisji • Brak ustrukturyzowanej ścieżki do wdrożenia	Działania europejskich ekosystemów innowacji (EIE) służące tworzeniu sieci kontaktów	• Zbyt wcześnie na ocenę • Brak kluczowych wskaźników efektywności ukierunkowanych na wdrożenie • Niejasne powiązanie z komercjalizacją przez MŚP

Załącznik V – Ankieta przeprowadzona przez Trybunał wśród uczestników programu „Horyzont 2020”

01 Ankieta przeprowadzona przez Trybunał wśród uczestników programu „Horyzont 2020” koncentrowała się na MŚP w pięciu państwach członkowskich – w Finlandii, na Węgrzech, we Włoszech, w Niderlandach i Hiszpanii. Były to te same państwa, w których Trybunał przeprowadził wizyty kontrolne na miejscu. Wszystkie podmioty, do których skierowano ankietę, były odbiorcami dotacji w ramach priorytetu „wiodąca pozycja w przemyśle” w zakresie działań innowacyjnych. Kontrolerzy Trybunału objęli badaniem cel szczegółowy dotyczący „Wiodącej pozycji w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych” oraz Instrument na rzecz MŚP.

02 MŚP objęte kontrolą były uczestnikami zarówno projektów opartych na współpracy, jak i projektów z udziałem jednego beneficjenta, zakończonych najpóźniej do 2022 r., w ramach inicjatyw wybranych do przeglądu przez Trybunał. Chodzi w szczególności o następujące inicjatywy: „technologie informacyjno-komunikacyjne” (ICT), „nanotechnologie”, „fotonika”, „materiały zaawansowane oraz zaawansowane systemy produkcji i przetwarzania”, a także pewne projekty realizowane w ramach Wspólnego Przedsięwzięcia ECSEL oraz programów przeznaczonych dla MŚP. Skoncentrowanie się na tych beneficjentach umożliwiło Trybunałowi zebranie spostrzeżeń, które należycie odzwierciedlają różnorodność i zakres działań wspieranych w ramach podpriorytetu „Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych” w tych strategicznych obszarach.

03 Celem ankiety było zebranie bezpośrednich informacji istotnych dla Trybunału w kontekście niniejszej kontroli. Dotyczyły one kwestii takich jak: znaczenie wsparcia UE dla działań w zakresie badań naukowych i innowacji, trudności napotkane w dostępie do wsparcia, rozpowszechnianie i wykorzystywanie wypracowanych rezultatów oraz rzeczywisty i oczekiwany wkład w wyniki ekonomiczne.

04 Trybunał otrzymał 85 odpowiedzi na ankietę (spośród 172 przedsiębiorstw, z którymi początkowo się skontaktował, odpowiedzi na ankietę udzieliło zatem około 49,4% uczestników). Po odjęciu 11 MŚP, które nie prowadziły już działalności, skorygowana próba składała się jednak ze 161 aktywnych przedsiębiorstw, co oznacza, że wskaźnik odpowiedzi wyniósł około 53%.

Skróty i akronimy

Skrót	Definicja / wyjaśnienie
B+I	badania naukowe i innowacje
B+R	działalność badawczo-rozwojowa
CORDA	hurtownia wspólnych danych badawczych
CORDIS	Wspólnotowy Serwis Informacyjny Badań i Rozwoju
EBI	Europejski Bank Inwestycyjny
EFK	Europejski Fundusz Konkurencyjności
EIC	Europejska Rada ds. Innowacji
EIF	Europejski Fundusz Inwestycyjny
EISMEA	Agencja Wykonawcza Europejskiej Rady ds. Innowacji i ds. MŚP
HADEA	Europejska Agencja Wykonawcza ds. Zdrowia i Cyfryzacji
ICT	technologie informacyjno-komunikacyjne
InnovFin	Fundusze unijne dla innowatorów
KPI	kluczowy wskaźnik efektywności
LEIT	Wiodąca pozycja w zakresie technologii prorozwojowych i przemysłowych
MŚP	małe i średnie przedsiębiorstwa
NMBP	nanotechnologie, materiały zaawansowane, biotechnologia, zaawansowane systemy produkcji i przetwarzania
PKB	produkt krajowy brutto
TRL	poziom gotowości technologicznej
WRF	wieloletnie ramy finansowe

Glosariusz

Termin	Definicja / wyjaśnienie
Baza danych	Ustrukturyzowany zbiór danych przechowywanych w formie elektronicznej i dostępnych do wglądu i pobrania.
CORDA	Centralne repozytorium danych zgromadzonych lub wygenerowanych podczas realizacji jednego z programów ramowych UE w zakresie badań naukowych i innowacji.
CORDIS	Główne publiczne repozytorium i portal zawierający informacje na temat wszystkich projektów badawczych finansowanych przez UE i wypracowanych w nich rezultatów.
Cyfryzacja	Zastosowanie technologii i informacji cyfrowych do realizacji procesów i zadań.
Dane	Zestaw wartości reprezentujących zmienne jakościowe lub ilościowe, takich jak fakty lub wartości wymierne, na podstawie których można wygenerować informacje.
Działanie	W kontekście unijnych programów ramowych w zakresie badań naukowych – jeden z różnych rodzajów systemów finansowania.
Działanie zbliżone do rynku	W kontekście programu „Horyzont 2020" – działanie mające na celu opracowanie planów lub projektów nowych, zmienionych lub ulepszonych produktów, procesów bądź usług.
Instrument finansowy	Wsparcie finansowe z budżetu UE, które przybiera formę inwestycji kapitałowych lub quasi-kapitałowych, pożyczek lub gwarancji bądź innych instrumentów opartych na podziale ryzyka.
Kluczowy wskaźnik efektywności	Kwantyfikowalna miara ukazująca wykonanie zadań względem kluczowych celów.
Komercjalizacja	Proces wprowadzania produktu lub usługi na rynek.
Luka innowacyjna	Różnica między obecną innowacyjnością danego podmiotu lub gospodarki a jej potencjałem w tej dziedzinie lub między różnymi podmiotami, krajami lub sektorami.
Małe i średnie przedsiębiorstwa	Definicja stosowana w odniesieniu do przedsiębiorstw i innych podmiotów oparta na ich wielkości, tj. liczbie zatrudnionych pracowników i pewnych kryteriach finansowych. Małe przedsiębiorstwa zatrudniają mniej niż 50 osób i osiągają obroty lub wykazują sumę bilansową nieprzekraczające 10 mln euro. Średnie przedsiębiorstwa zatrudniają mniej niż 250 osób i osiągają obroty nieprzekraczające 50 mln euro bądź wykazują sumę bilansową nieprzekraczającą 43 mln euro.
Ocena skutków	Analiza prawdopodobnych (*ex ante*) lub faktycznych (*ex post*) skutków inicjatywy politycznej lub innego sposobu działania.
Oddziaływanie	Szersze długoterminowe skutki ukończonego projektu lub programu, takie jak korzyści społeczno-ekonomiczne dla ogółu społeczeństwa.

Poziom gotowości technologicznej	Wskaźnik stosowany do określenia dojrzałości technologii i umożliwienia rzetelnego porównania różnych technologii w danym systemie lub środowisku.
Prawo własności intelektualnej	Prawo odnoszące się do własności intelektualnej.
Produkt krajowy brutto	Podstawowa miara bogactwa kraju oparta na łącznej wartości dóbr i usług wytworzonych w tym kraju (zwykle w okresie jednego roku).
Program „Horyzont 2020”	Unijny program finansowania w zakresie badań naukowych i innowacji na okres programowania 2014–2020.
Program „Horyzont Europa”	Unijny program finansowania w zakresie badań naukowych i innowacji na okres programowania 2021–2027.
Rozpowszechnianie rezultatów	W kontekście programów „Horyzont 2020” i „Horyzont Europa” – zaplanowany, strategiczny proces dzielenia się rezultatami projektów, wynikami badań lub informacji z określonymi odbiorcami.
Skuteczność	Stopień, w jakim zamierzone cele zostały osiągnięte dzięki podjętym działaniom.
Spółka o średniej kapitalizacji	Przedsiębiorstwo zatrudniające do 3 000 pracowników.
Umowa o delegowaniu zadań	Umowa zawarta z osobami lub podmiotami w sprawie wykorzystania środków unijnych w ramach zarządzania pośredniego w niektórych obszarach polityki.
Własność intelektualna	Oryginalne dzieło, takie jak wynalazek, dzieło literackie lub artystyczne, bądź symbol, nazwa lub obraz wykorzystywane w działalności komercyjnej.
Wspólne przedsięwzięcie	Organ UE ustanowiony wspólnie z partnerami publicznymi lub prywatnymi w celu realizacji projektu lub działania w dziedzinie badań i technologii.
Wykorzystanie	W kontekście programu „Horyzont 2020” – posłużenie się rezultatami projektu UE na potrzeby dalszych działań, innych niż działania objęte projektem.
Wyniki ekonomiczne	Miara skuteczności rządu lub przedsiębiorstwa w wytwarzaniu towarów bądź świadczeniu usług.

Odpowiedzi Komisji

https://www.eca.europa.eu/pl/publications/SR-2026-24

Kalendarium

https://www.eca.europa.eu/pl/publications/SR-2026-24

Zespół kontrolny

W sprawozdaniach specjalnych Trybunału przedstawiane są wyniki kontroli dotyczących obszarów polityki i programów UE bądź kwestii związanych z zarządzaniem w wybranych obszarach budżetowych. Trybunał wybiera i opracowuje zadania kontrolne tak, aby osiągnąć jak największe oddziaływanie, biorąc przy tym pod uwagę kryteria takie jak zagrożenia dla realizacji celów lub zgodności, poziom dochodów lub wydatków w danym obszarze, nadchodzące zmiany oraz interes polityczny i społeczny.

Niniejsza kontrola wykonania zadań została przeprowadzona przez Izbę IV, zajmującą się obszarami regulacji rynków i konkurencyjnej gospodarki. Izbie tej przewodniczy członek Trybunału Petri Sarvamaa, który kierował również niniejszą kontrolą. W działania kontrolne zaangażowani byli też: Benjamin Jakob, szef gabinetu; Elmo Torppa, attaché; John Sweeney, kierownik; Maria Isabel Quintela, koordynatorka zadania, a także kontrolerzy: Felipe Andres Miguelez, Georgia Bichta, Maria Eleni Andreou, Tarik El Rhani, Orsolya Szarka oraz stażyści: Adam Czarnecki i Carlotta Gisonni. Michael Pyper zapewnił wsparcie językowe, a wsparcie w opracowaniu materiałów graficznych – Dunja Weibel.

Od lewej: Carlotta Gisonni, Dunja Weibel, Benjamin Jakob, Maria Isabel Quintela, Petri Sarvamaa, Georgia Bichta, Elmo Torppa, Tarik El Rhani, Adam Czarnecki, John Sweeney, Maria Eleni Andreou.

PRAWA AUTORSKIE

© Unia Europejska, 2026.

Polityka Europejskiego Trybunału Obrachunkowego w zakresie ponownego wykorzystywania dokumentów została określona w decyzji Trybunału nr 6-2019 w sprawie polityki otwartych danych oraz ponownego wykorzystywania dokumentów.

O ile nie wskazano inaczej (np. nie zamieszczono szczegółowych adnotacji o prawach autorskich), treści Europejskiego Trybunału Obrachunkowego będące własnością UE objęte są licencją Creative Commons Uznanie autorstwa 4.0 Międzynarodowe (CC BY 4.0). Oznacza to, że co do zasady ponowne wykorzystanie jest dozwolone, pod warunkiem że treści zostaną odpowiednio oznaczone i zostaną wskazane dokonane w nich zmiany. W przypadku ponownego wykorzystania treści Trybunału niedozwolone jest zmienianie ich oryginalnego znaczenia albo przesłania. Trybunał nie ponosi odpowiedzialności za jakiekolwiek konsekwencje ponownego wykorzystywania.

Jeżeli konkretna treść wskazuje na możliwą do zidentyfikowania osobę fizyczną – tak jak w przypadku zdjęć, na których widoczni są pracownicy Trybunału – lub zawiera prace stron trzecich, wymagane jest uzyskanie dodatkowego zezwolenia.

W takim przypadku uzyskane dodatkowe zezwolenie na ponowne wykorzystanie określonej treści unieważnia i zastępuje wspomniane wcześniej zezwolenie ogólne. Powinny być w nim wyraźnie wskazane wszelkie ograniczenia dotyczące wykorzystania treści.

W celu wykorzystania lub powielenia treści niebędącej własnością UE konieczne może być wystąpienie o zgodę bezpośrednio do właścicieli praw autorskich.

Rys. 1, 3, 5, 6, 8, 9, 10, 11, ramki 2 i 5 oraz rys. 2 i 3 w załączniku I – ikony zostały opracowane z wykorzystaniem zasobów ze strony Flaticon.com. © Freepik Company S.L. Wszelkie prawa zastrzeżone.

Zdjęcie na stronie tytułowej: © kkolosov / stock.adobe.com.

Oprogramowanie lub dokumenty objęte prawem własności przemysłowej, takie jak patenty, znaki towarowe, wzory użytkowe, znaki graficzne i nazwy, nie są objęte polityką Europejskiego Trybunału Obrachunkowego w zakresie ponownego wykorzystywania.

Na stronach internetowych instytucji Unii Europejskiej dostępnych w domenie europa.eu zamieszczane są linki do stron zewnętrznych. Trybunał nie ma kontroli nad ich zawartością i w związku z tym zachęca użytkowników, aby we własnym zakresie zapoznali się z polityką ochrony prywatności i polityką w zakresie praw autorskich obowiązującymi na tych stronach.

Wykorzystywanie znaku graficznego Europejskiego Trybunału Obrachunkowego

Znak graficzny Europejskiego Trybunału Obrachunkowego nie może być wykorzystywany bez uprzedniej zgody Trybunału.

HTML	ISBN 978-92-849-8299-8	ISSN 1977-5768	doi:10.2865/7173934	QJ-01-26-045-PL-Q
PDF	ISBN 978-92-849-8300-1	ISSN 1977-5768	doi:10.2865/5088965	QJ-01-26-045-PL-N

CYTOWANIE

Europejski Trybunał Obrachunkowy, sprawozdanie specjalne 24/2026 pt. „Finansowanie unijne na rzecz innowacji i konkurencyjności – w programie »Horyzont 2020« w ramach priorytetu »wiodąca pozycja w przemyśle« położono niewielki nacisk na działania zbliżone do rynku”, Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2026 r.

W ramach przeprowadzonej kontroli Trybunał ocenił, czy finansowanie z programu „Horyzont 2020" przydzielone w ramach priorytetu „wiodąca pozycja w przemyśle" pozwoliło skutecznie wesprzeć innowacje, transfer technologii, wprowadzanie innowacji na rynek i zwiększanie skali działalności innowacyjnych przedsiębiorstw, w szczególności MŚP. Trybunał sprawdził też, czy Komisja należycie monitorowała i oceniała realizację wspomnianych celów. Strategiczne priorytety UE znalazły wprawdzie odzwierciedlenie w przyjmowanych programach prac, zabrakło jednak czytelnego powiązania między potrzebami uczestników a założeniami przyjętymi przy opracowywaniu zaproszeń do składania wniosków. Wsparciem objęto głównie projekty o średnim poziomie gotowości technologicznej, a na działania zbliżone do rynku, komercjalizację i zwiększanie skali działalności przedsiębiorstw położono niewystarczający nacisk. W ramach prowadzonego monitorowania Komisja nie podejmowała systematycznych działań następczych. Brakuje ponadto kompleksowych danych na temat uczestników i metod oceny trwałej wartości ekonomicznej projektów. Trybunał zaleca, by: usprawnić transfer technologii, wprowadzanie innowacyjnych rozwiązań na rynek i zwiększanie skali działalności przedsiębiorstw; poprawić monitorowanie; udoskonalić ocenę wyników ekonomicznych osiąganych przez uczestników oraz ich zdolności innowacyjnych.

Sprawozdanie specjalne Europejskiego Trybunału Obrachunkowego przedstawiono na podstawie art. 287 ust. 4 akapit drugi TFUE.

EUROPEJSKI TRYBUNAŁ OBRACHUNKOWY

Urząd Publikacji Unii Europejskiej

EUROPEJSKI TRYBUNAŁ OBRACHUNKOWY
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUKSEMBURG

Tel.: +352 4398-1

Formularz kontaktowy: eca.europa.eu/pl/contact
Strona internetowa: eca.europa.eu
Media społecznościowe: @EUauditors